

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4CoP/91/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7123207026
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:7123207026.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Zuzany Biščákovvej v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: W. W. N., D.. XX.XX.XXXX, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny G., dieťa rodičov: matka L. Z., D.. XX.XX.XXXX, H. N. W. XX, G., zast. AK ZAHRADNIK & Spol., s.r.o., so sídlom Mateja Korvína 1, Bratislava, a otec H. N., D.. XX.XX.XXXX, H. N. O. X, N., zast. JUDr. Evou Hencovskou, advokátkou so sídlom Bajzová 2, Košice, v konaní o návrat maloletého dieťaťa do cudziny pri neoprávnenom premiestnení, o odvolaní matky proti uzneseniu Mestského súdu Košice č. k. 12P/41/2023-142 z 5.6.2023 takto

rozhodol:

- I. Mení uznesenie tak, že návrh otca zamieťa.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Mestský súd Košice (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozhodoval o návrhu H. N., D.. XX.XX.XXXX (ďalej aj „otec“ alebo „navrhovateľ“), ktorým sa domáhal navrátenia maloletého dieťaťa W. W. N., D.. XX.XX.XXXX (ďalej aj „maloletý“) na územie Š.. Navrhovateľ odôvodnil návrh tým, že spolu s matkou maloletého L. Z., D.. XX.XX.XXXX (ďalej aj „matka“), v roku 2006 odišli do N. a následne v roku 2010 si tam kúpili byt, obaja si tam našli zamestnanie, usadili sa a plánovali si založiť rodinu. Matka v roku 2016 otehotnela a z pracovných dôvodov sa s matkou dohodli, že na krátky čas sa vrátia na Slovensko, spolu si kúpili byt na G. X.. X S. G.. Po narodení dieťaťa rodičia chceli, aby vyrastalo v Š.. Z pracovných dôvodov sa otec vrátil do Š. a po predaji bytu v G.Š. tam za ním prišli aj matka s maloletým. Maloletého zapísali v N. do škôlky, ktorú začal navštevovať 16.1.2020. Otec uviedol, že maloletý ma v N. kamarátov, pozná prostredie, ovláda jazyk, má zdravotné poistenie a je to jeho domov. Rodina takto žila do roku 2022 a otec z dôvodu pracovnej ponuky prišiel na Slovensko pracovať ako reprezentačný tréner, matka ostala s dieťaťom v N.. Dňa 8.3.2023 matka bez súhlasu a vedomia otca s maloletým prišla na Slovensko, otcovi to nijako nezdôvodnila, vypla telefón a odmietla komunikovať. Otec napriek tomu, že 8.2.2023 sa mal vrátiť do N., ostal na Slovensku, kým sa situácia nevysvetlí. Neskôr matka síce začala komunikovať, ale absolútne odmietala pripustiť, aby sa spoločne vrátili do Š.. V škole, ktorú maloletý navštevoval, otcovi oznámili, že matka oznámila odchod celej rodiny zo Š. a po vysvetlení situácie uviedli, že maloletého budú aj naďalej viesť ako žiaka školy. Otec uviedol, že maloletý navštevoval v Š. materskú a neskôr základnú školu, navštevoval viacero krúžkov, stretával sa s kamarátmi, rodinnými priateľmi, začlenil sa do kolektívu žiakov a priateľov. Matka podľa otca vytrhla dieťa zo známeho prostredia a bráni mu v budovaní sociálnych väzieb a iniciovala konanie na Okresnom súde Košice II., vedené pod sp. zn. 19P/44/2023, o úpravu rodičovských práv a povinností. Otec sa stretáva so synom, ale iba ako mu to matka umožní. Je toho názoru, že matka neoprávneným premiestnením dieťaťa bráni vo výkone jeho rodičovských práv a povinností, a preto dal návrh na začatie konania na

súde v N.. Otec v súlade § 123 a nasl. zákona číslo 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“) poukazuje na právnu úpravu návratu maloletých detí obsiahnutú v Haagskom dohovore o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 (ďalej aj „Dohovor“) a v Nariadení Rady (EÚ) č. 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (ďalej aj „Nariadenie“). Vo vzťahu k pojmu obvyklý pobyt otec poukazuje na rozsudok Súdneho dvora z 2.4.2009 vo veci C - 523/07, ako aj na rozsudok Súdneho dvora zo dňa 22.12.2010 „Mercedi“ vo veci C-497/2010PPu.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením rozhodol tak, že cit.:

I. Nariaďuje návrat maloletého W. W. N., D.. XX.XX.XXXX, do miesta obvyklého pobytu do Š..

II. Matka je povinná zabezpečiť navrátenie maloletého W. W. N., D.. XX.XX.XXXX, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V prípade, že matka v súlade s výrokom č. II. tohto uznesenia maloletého W. W. N., D.. XX.XX.XXXX, nevráti do Š. je povinná odovzdať maloletého W. W. N., D.. XX.XX.XXXX, otcovi po uplynutí tejto lehoty.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 2 ods. 1, § 123 ods. 1 CMP; čl. 1 ods. 2 Ústavy SR; oznámenia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 119/2001 Z. z.; čl. 1 písm. a) a písm. b), čl. 3, čl. 4 čl. 5, čl. 12, čl. 13 Dohovoru; článku 17 Preambuly, čl. 2 ods. 9, čl. 2 ods. 11 písm. a), b), čl. 11 ods. 4, čl. 60 písm. e) Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) č. 1347/2000. O trovách konania súd rozhodol podľa § 57 CMP.

4. Súd v odôvodnení uviedol, že predmetom súdneho konania je rozhodovanie o návrhu otca na navrátenie maloletého dieťaťa z dôvodu jeho neoprávneného premiestnenia zo Š. na územie Slovenskej republiky. S poukazom na tento skutkový stav, súd právny vzťah medzi účastníkmi konania posudzoval najmä podľa vyššie uvedeného Dohovoru a Nariadenia. Z citovanej právnej úpravy týkajúcej sa predmetu konania vyplýva základný cieľ ich úpravy a to je zaistenie bezodkladného návratu dieťaťa protiprávne premiestneného alebo zadržovaného v niektorom zmluvnom štáte, pokiaľ nebudú zistené nimi predpokladané výnimky nenariadenia návratu, ktoré je však potrebné vykladať reštriktívne. Zároveň je potrebné brať na zreteľ, že rozhodnutie o návrate, nie je rozhodnutím o opatrovníctve. Súd dôsledne vykonaním dokazovania zistil, že krajinou obvyklého pobytu maloletého je S.. Uvedené má súd za preukázané tým, že maloletý sa v Š. nielenže zdržiaval od 27.9.2019 a to až do 8.2.2023, ale maloletý mal v Š. vytvorené sociálne väzby prostredníctvom predškolských a školských zariadení, či krúžkov (basketbal a taekwondo) ktoré navštevoval. Táto konkrétna skutočnosť nebola ani medzi rodičmi sporná.

5. Matka však na rozdiel od otca nepovažovala Š. za krajinu obvyklého pobytu maloletého poukazujúc pritom na to, že maloletý sa narodil na Slovenku, kde aj vyrastal a navštevoval materskú školu do 27.9.2019, kde má evidovaný trvalý pobyt a aj rodinné väzby k rodine maloletého zo strany matky. K tomuto súd uviedol, že subjektívne vnímanie reality matkou nemôže nahradiť objektívny stav, taktiež evidencia trvalého pobytu osoby má len evidenčný charakter, nemá žiaden vzťah k skutočnému miestu pobytu osoby. Navyše je zřejmé a nesporné, že maloletý od 27.9.2019 do 8.2.2023 žil dlhodobo mimo miesta trvalého pobytu. Súd pripúšťa, že Slovenská republika mohla byť v minulosti (do 27.09.2019) miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa, avšak táto skutočnosť nie je podstatná s poukazom na predmet konania a časový sled udalostí v živote maloletého. Súd je toho názoru, že spoločným rozhodnutím rodičov maloletého dieťaťa došlo k jeho presťahovaniu zo Slovenska do Š., kde došlo k jeho sociálnej (maloletý sa pred ÚPSVaR vyjadril, že mu chýbajú kamaráti) a inštitucionálnej integrácii. Uvedené skutočnosti vyplynuli priamo z výpovedí účastníkov počas pojednávania.

6. Súd sa v rámci dokazovania zaoberal aj otázkou oprávnenosti premiestnenia maloletého, pričom bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že matka nedisponovala súhlasom otca, ktorý počas celého konania uvádzal, že k presťahovaniu maloletého súhlas nedal, čo matka sama priznala vo svojej účastníckej výpovedi. To podľa názoru súdu preukazuje, že matka presťahovaním sa na Slovensko spolu s maloletým riešila primárne svoje partnerské a majetkové problémy s otcom maloletého, bez ohľadu na najlepší záujem maloletého. Súdu je zřejmé, že pasívny a nekonštruktívny postoj otca k riešeniu

problémov, či konfliktov v domácnosti dozaista prispel k radikálnemu rozhodnutiu matky opustiť S.. Na osov rodiny nebola ani častá neprítomnosť otca v domácnosti vyplývajúca z povahy jeho zamestnania (vodnopólový tréner), avšak žiadna s týchto skutočností nemôže dodatočne konvalidovať svojvoľné rozhodnutie matky, ktoré viedlo k premiestneniu maloletého z miesta jeho obvyklého pobytu bez súhlasu otca.

7. Matka navrhovala, aby súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil názor maloletého dieťaťa s poukazom na čl. 13 Dohovoru s tým, že maloletý sa počas šetrenia pomerov v domácnosti vyjadril pred kolíznym opatrovníkom, že by si želal zostať s mamkou na Slovensku. ÚPSVaR zachytil vyjadrenie maloletého nasledovne: „...Na otázku, či by chcel ísť ešte do S. odpovedal zamyslene s tým, že mamka nebude súhlasiť a mamka tam nechce ísť, preto bude on tam, kde bude mamka.“ z čoho je podľa názoru súdu zrejmé, že maloletý chce byť s matkou keďže je to pre neho primárna vzťahová osoba a až tak mu nezáleží na mieste kde bude s matkou žiť. Vo vzťahu k otcovi sa maloletý vyjadril, že „u ocka je veľmi dobre, chodia každý deň do bazéna, on sa tam zvykne hrať alebo plávať“. Uvedené skutočnosti však podľa názoru súdu neodôvodňujú jednoznačne prihliadať na názor maloletého s poukazom na to, že maloletý je ešte útleho veku (toho času X a pol roka) a jeho stupeň rozumovej a vôľovej vyspelosti neumožňuje objektívne vnímanie a hodnotenie vzniknutého stavu. V prípade, ak sa maloletý vráti do krajiny obvyklého pobytu (t.j. domov - do jeho vlastnej detskej izby), tak matke nič nebráni v tom, aby aj naďalej bola v jeho bezprostrednej blízkosti, keďže matka v Š. dlhodobo žila, ovláda jazyk, vlastní nehnuteľnosť (ktorú môže užívať alebo speňažiť) a dokáže sa zamestnať.

8. Matka poukázala na subsidiárne uplatnenie čl. 13 Dohovoru t.j. osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním. Súd ma však za preukázané že otec sa nijako s presťahovaním nezmieril, čo vyplýva zo všetkých jeho podaní a vyjadrení, rovnako nedal ani súhlas, aby maloletý navštevoval predškolské zariadenie a počas svojej výpovede sa otec vyjadril, že od 1.9.2023 začína vykonávať prácu v N. a prax je taká, že niektoré pracovné aktivity sa začnú realizovať už v auguste 2023. Otec uviedol, že na Slovensku zostal iba kvôli synovi, ale musí sa vrátiť späť do N., kde plánuje žiť a pracovať. Pri posudzovaní obsahu opatrovníckych práv súd vychádzal zo slovenskej právnej úpravy, keďže všetci členovia rodiny sú občania Slovenskej republiky. Súd poukázal na to, že v danom prípade rodičia maloletého vykonávali rodičovské práva spoločne bez ohľadu na to, že neboli manželmi a že výkon ich rodičovských práv a povinností nebol upravený žiadnym súdnym rozhodnutím, ani neboli pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, ani im nebol pozastavený alebo obmedzený ich výkon. Čo sa týka výkonu opatrovníckeho práva otca súd uviedol, že otec počas života maloletého v S. toto právo vykonával, podieľal sa na zabezpečovaní potrieb maloletého aj tým, že žil s ním v spoločnej domácnosti, na ktorej chode sa ekonomicky podieľal, otec vozil maloletého do školy a na krúžky. Súd mal za to, že otec prejavoval skutočný záujem o život maloletého. Vo vzťahu k námietke matky, že otec, ak by bol so synom sám, tak sa nevie o dieťa postarať a dieťaťu hrozí ujma s poukazom na čl. 13 písm. b) Dohovoru súd uviedol, že túto námietku matky nepovažuje za dôvodnú. Z vykonaného dokazovania mal súd za jednoznačne preukázané, že opak je pravda. Obaja rodičia počas svojich výpovedí zhodne uviedli, že otec a matka sa striedajú v starostlivosti o syna v týždňových intervaloch od marca 2023. Zhrnúc vyššie uvedené súd uviedol, že matka bez súhlasu otca premiestnila maloletého z miesta jeho obvyklého pobytu. Otec vykonával opatrovnícke právo vo vzťahu k maloletému, nezmieril sa s jeho premiestnením, pričom neboli preukázané žiadne dôvody uplatnenia predpokladaných výnimiek nenariadenia návratu maloletého.

III. Obsah odvolania matky a vyjadrení účastníkov konania

9. Voči uzneseniu súdu prvej inštancie podala matka v zákonnej lehote odvolanie v celom rozsahu, a to z dôvodov, že súd prvej inštancie nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 CMP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP).

10. Podľa názoru odvolateľky súd v odôvodnení uznesenia v bode 23. nesprávne konštatuje, že obvyklým pobytom maloletého bolo S.. Malo to preukazovať to, že „maloletý sa v S. nielenže zdržiaval od 27.9.2019 a to až do 8.2.2023, ale maloletý mal v S. vytvorené sociálne väzby prostredníctvom

predškolských a školských zariadení, či krúžkov (basketbal a taekwondo), ktoré navštevoval.“ Súd ďalej konštatuje, že „...spoločným rozhodnutím rodičov maloletého dieťaťa došlo k jeho presťahovaniu zo Slovenska do S., kde došlo k jeho sociálnej (maloletý sa pred ÚPSVaR vyjadril, že mu chýbajú kamaráti) a inštitucionálnej integrácii.“ Súd ďalej konštatuje, že matka má možnosť vrátiť sa do S. so synom, pretože má kde bývať a plynulo ovláda S., takže si môže nájsť prácu. Tieto skutkové zistenia súdu nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. K sociálnej a inštitucionálnej integrácii maloletého v S. uviedla, že maloletý sa pred ÚPSVaR nevyjadril, že mu chýbajú kamaráti, ale presne povedal, že: „Chýba mu najlepší kamarát F., s ktorým je teraz v kontakte cez sociálne siete, keďže sa aj on odsťahoval zo S. do N.“ Maloletý teda nemá v S. žiadneho dobrého kamaráta, žiadneho iného kamaráta okrem F.a, ani žiadnu inú osobu, ktorá by mu chýbala, ak by sa nevrátil do S.. Jeho najlepší kamarát v S. nebýva, odsťahoval sa do N.. Maloletý sa v S. nemôže vrátiť do školy, pretože ho počnúc 12.6.2023 zo školy vylúčili a maloletý v S. školu ani dlho nenavštevoval.

11. Maloletý nastúpil v S. do škôlky 16.1.2020 (predtým navštevoval MŠ na Slovensku), avšak už od 13.3.2020 v S. zaviedli obmedzenia (podobne ako na Slovensku v rovnakom čase), preto maloletý do škôlky nechodil, až od septembra 2020 maloletý pokračoval v osobnej dochádzke. Školu začal maloletý navštevovať až v septembri 2022, navyše maloletý bol podľa učiteľiek hravý, a teda horšie udržal pozornosť, čo je pochopiteľné, keďže nerozumel po G., maloletý po G. neovláda takmer nič a vyučovanie v N. prebieha v G.. Ako vyplýva z potvrdenia zo školy, ktoré v konaní predložil otec, maloletý nevie dostatočne dobre ani po S., iba rozumie niektorým veciam (takto sa vyjadrili učiteľky). Maloletý by nemohol pokračovať v S. vo výučbe v ročníku, ktorý ukončil odsťahovaním sa na Slovensko, ale musel by opätovne začať od prvého ročníka, keďže jednak ho zo školy vylúčili a jednak by výučbe nerozumel a teda by ani neprospeieval. Matka s maloletým sa aj pri pobyte v S. pohybovali často nielen v S., ale aj v slovenskom prostredí, stretávali sa aj so Slovákmi, ktorí tam žili, a keďže maloletý do školy chodil skutočne len krátku dobu, nemal dostatok času osvojiť si S. a G. jazyk. Čo sa týka návštevy krúžkov, tieto maloletý nenavštevoval v S. dlhodobo. V septembri 2021 začal chodiť na basketbal, ale tam chodil iba krátko a ďalší krúžok mal až od 8.11.2022 (taekwondo). Otec sa nevie pravdivo vyjadriť k tomu, ako často maloletý navštevoval krúžky a ako sa mu v nich darilo, pretože ako sa sám vyjadril na pojednávaní 5.6.2023, na mimoškolských aktivitách maloletého sa nezúčastňoval. Maloletý si ani v škôlke/v škole, ani na krúžkoch nedokázal za takú krátku dobu pobytu a navyše v cudzojazyčnom prostredí vybudovať rovesnícke vzťahy a jediná blízka osoba mimo rodiny, jeho najlepší kamarát, ktorého mal, v S. už nežije. Maloletý nemal a dodnes nemá v S. okrem rodičov žiadnych iných príbuzných. Krstný otec, S., pán M. O. V. A., ktorého otec maloletého spomína v konaní, nie je biologický príbuzný a pre maloletého nie je blízkou osobou, pretože sa vídali len zriedka (cca. 1x za 3 mesiace). Krstný otec maloletého je veľmi pracovne vyťažovaný človek, je to viceprezident klubu vodného póla a riaditeľ pobočky banky v S. a s maloletým sa pozná len zbežne. Je teda zrejmé, že maloletý nebol v S. sociálne ani inštitucionálne integrovaný a ak by sa tam vrátil, vrátil by sa do pre neho cudzieho prostredia.

12. Ďalej v odvolaní sa matka vyjadrila k pojmu „obvyklý pobyt“, ktorým sa zaoberal Súdny dvor EÚ v rozsudku C523/07 z 2.4.2009 a v rozsudku C-523/07 z 22.10.2010, podľa ktorého pojem "obvyklý pobyt" v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 treba vykladať tak, že mu zodpovedá miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte. Je na vnútroštátnom súde, aby určil, kde má dieťa obvyklý pobyt, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu.“

13. Podľa odvolateľky maloleté dieťa nemôže získať bydlisko, a teda ani obvyklý pobyt, oddelene od tých, ktorí sa o neho starajú, preto pri určovaní obvyklého pobytu maloletého dieťaťa je určujúcim faktorom obvyklý pobyt jeho rodičov. Ak sa rodičia dieťaťa presťahujú z jedného štátu do druhého s úmyslom tam trvale žiť, možno hovoriť o obvyklom pobyte dieťaťa, pretože obvyklý pobyt dieťaťa je závislý od obvyklého pobytu rodičov. Všeobecne síce platí, že obvyklý pobyt rodičov je rovnaký ako ich dieťaťa a žiadny z rodičov bez výslovného súhlasu druhého rodiča alebo rozhodnutia súdu by tento pobyt nemal zmeniť, avšak pri určovaní, kde má dieťa obvyklý pobyt, a či môže dôjsť k jeho zmene, treba mať na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti prípadu. Podľa ustálenej súdnej praxe je možné za obvyklý pobyt dieťaťa považovať miesto, kde maloleté dieťa trvalo žije, má tam vytvorené rodinné a sociálne zázemie, teda kde má rodinu, priateľov, kde navštevuje školské alebo predškolské zariadenie, kde

má svojho lekára a kde je zdravotne poistené. „Za obvyklý pobyt dieťaťa možno považovať aj pobyt, ktorý vzniká v krajine po 6 mesiacoch pobytu na jednom mieste, pokiaľ ide o faktické určenie centra života dieťaťa (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Rakúska sp. zn. 8Ob 121/03g, Oberster Gerichtshof 30/10/2003, Hc/E/AT 548), že za „obvyklý pobyt sa bude považovať doba pobytu dlhšia ako 6 mesiacov v inom štáte, a to i v prípade, že sa koná proti vôli osoby, ktorá má právo starostlivosti o dieťa, pričom sa vychádza zo skutkových zistení, že pre dieťa je taká krajina centrom jeho života“ (viď uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13.4.2022, spis. zn. 15CoP/12/2022).

14. V konaní sa jednoznačne preukázalo, že rodičia maloletého sa pred narodením maloletého a aj po tom často sťahovali, pričom matka a maloletý sa prispôbovali pracovným povinnostiam otca. Už z návrhu otca na nariadenie návratu maloletého je zrejmé, že otec sa vždy usadil na istý čas tam, kde mal pracovnú ponuku, uprednostňoval teda prácu pred miestom na život a keďže tak otec žije prakticky celý svoj profesionálny život, nie je predpoklad, že by sa už teraz v S. usadil natrvalo. Podmienkou vzniku obvyklého pobytu na nejakom mieste je však práve rozhodnutie žiť natrvalo. Otec s matkou žili najprv na H., kde dostal angažmán ešte ako aktívny hráč vodného póla. Následne sa presťahovali do N., opäť kvôli tomu, že otec tam dostal pracovnú ponuku a klub mu poskytol byt. Vlastný byt si rodičia kúpili už v roku 2010, teda pred narodením maloletého, nie potom. Právny zástupca otca v konaní dokonca uviedol, že rodičia sa rozhodli svojmu maloletému dieťaťu založiť obvyklý pobyt v N., čo práve mal byť dôvod, že tam v roku 2010 kúpili byt. Maloletý sa však narodil až v roku XXXX, pričom pred jeho narodením sa nemohli rodičia dohodnúť na založení jeho obvyklého pobytu v S.. Maloletý sa narodil v G., kam jeho rodičia 22.7.2016 pred jeho narodením odišli. Otec sám v konaní uviedol, že sa z finančných dôvodov s matkou rozhodli žiť so synom na Slovensku. Otec síce uvádza, že malo ísť len o dočasný pobyt, avšak reálne ostali na Slovensku viac ako 3 roky (do S. odleteli 27.9.2019), pričom skutočnosť bola taká, že pobyt v N. mal byť len dočasný, po dobu trvania práce otca. Rodičia prišli na Slovensko ešte pred narodením maloletého a po narodení maloletého W. žili s maloletým na Slovensku takmer 3 roky (maloletý sa narodil XX.XX.XXXX a matka s maloletým odišli za otcom do N. 27.9.2019). Maloletý v tomto období navštevoval na Slovensku aj škôlku, o čom matka v konaní predložila potvrdenie. Po tom, ako matka s maloletým išli za otcom do S., matka a maloletý trávili pomerne dlhé obdobia na Slovensku, čo bolo v konaní preukázané a čo konštatuje aj súd v odôvodnení uznesenia. Otec si už v júni 2022 dohodol prácu na Slovensku, teda ostal v S. kratšiu dobu, ako rodičia strávili na Slovensku.

15. Otec vždy, keď mal možnosť, prijal prácu na Slovensku. Na pojednávaní 5.6.2023 uviedol, že mal s vedením slovenskej reprezentácie dohodu, že sa bude môcť venovať slovenskej reprezentácii zo S. (str. 11 zápisnice), čo nie je pravdepodobné. Je nepredstaviteľné, že by otec trénoval mužstvo na diaľku bez osobnej prítomnosti na tréningoch alebo že by viedol mužstvo v zápase, na ktorom by nebol osobne prítomný. Otec sa v konaní snaží svoje časté sťahovanie skresľovať tak, že uvádza, že na Slovensku, resp. mimo S. sa zdržiaval len krátko, pričom v skutočnosti išlo o súvislé niekoľkomesačné obdobia, resp. o roky (2016-2019), pričom v niektoré roky, vrátane obdobia od júla 2022, v S. de facto trávil menej času ako mimo S., resp. na Slovensku, čo vyplýva z rozpisu jeho pobytov na Slovensku, ktorý v konaní predložil otec. Otec síce v konaní uviedol, že na Slovensko sa kvôli práci vrátil dočasne koncom augusta 2022, v skutočnosti však na Slovensko s rozhodnutím ostať tu na dobu neurčitú prišiel najneskôr koncom júla 2022, ale pravdepodobne ešte skôr a celkovo žije na Slovensku k dnešnému dňu už minimálne rok a matka nevie, či skutočne v S. nastúpi do zamestnania od septembra 2023. Matka má pochybnosti o pravdivosti obsahu pracovnej zmluvy, ktorú otec predložil v konaní a z ktorej vyplýva, že by mal nadchádzajúcu sezónu trénovať v S., lebo jednak do dnešného dňa nie je na stránke mužstva uvedená informácia, že by mal byť otec ich trénerom a jednak viceprezident klubu je maloletého krstný otec, ktorého opakovane v konaní otec spomína. Otec maloletého pracoval pre slovenskú reprezentáciu minimálne od júla 2022, kedy sa začal podľa informácií matky zúčastňovať na tréningovom procese (ponuku na spoluprácu dostal v júni 2022), pričom minimálne od 29.7.2022 (teda nie od 21.8.2022, ako tvrdil otec) sa tréningového procesu zúčastňoval osobne na Slovensku. Aj predtým však trávil veľmi veľa času mimo spoločnej domácnosti rodičov, napríklad v júni 2022 absolvoval zápasy mimo N..

16. Nie je pravda, že otec prišiel na Slovensko dočasne, v takom prípade by totiž otec vedel, kedy sa má vrátiť do S.. Otec sa celé mesiace nevedel alebo nechcel matke vyjadriť, ako dlho plánuje žiť na Slovensku, pričom ešte v septembri 2022, kedy pre slovenskú reprezentáciu pracoval už minimálne dva mesiace, matke tvrdil, že ide na Slovensko na jeden a pol mesiaca, hoci v tom čase mal uzatvorenú dohodu so slovenskou reprezentáciou na celú sezónu. V novembri aj decembri 2022 otec napísal matke, že sa dohodol na predĺžení spolupráce o jeden mesiac a potom určite príde do N.. Keď matka chcela

vedieť, kedy sa otec vráti do S., otec na to vulgárne reagoval, prípadne matku obviňoval z provokácie, dotklo sa ho, že ho matka obviňuje z klamstva (čo matka nerobila, avšak neskôr sa ukázalo, že otec skutočne klamal). Otec nevedel ani odpovedať na otázku, či ostáva v G. aj po sezóne. Matka predkladá súdu printscreen z Facebooku S. O. W. G., kde je uvedené, že otec „sa vracia“ ako tréner po trojročnom pôsobení v S. a tiež, že bol asistentom trénera slovenskej reprezentácie na majstrovstvách Európy v Splite v lete 2022, čiže otec matke nehovoril pravdu, keď tvrdil, že ide iba o krátkodobú spoluprácu.

17. Otec má aj súčasnú zmluvu so S. klubom len na sezónu, pričom jej predĺženie bude závisieť od úspechov klubu (za predpokladu, že zmluva je pravdivá, ako uvádza vyššie). Nie je teda vôbec isté, či sa otec budúci rok opätovne nerozhodne vrátiť trénovať niektorý zo slovenských klubov, prípadne či si nevyberie iný klub mimo N. alebo aj mimo S.. Za daných okolností nemožno rozhodnutie otca považovať za jeho rozhodnutie žiť v S. natrvalo. V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že otec v návrhu uvádza svoju adresu trvalého pobytu na Slovensku, nikdy si neprehlásil trvalý pobyt do S., je teda zrejme, že v skutočnosti nemal v úmysle sa zo Slovenska odsťahovať natrvalo a teda ani usadiť sa v S.. Otec sa v konaní vyjadril (citované v bode 27. uznesenia), že od septembra 2023 sa musí vrátiť do N., kde plánuje žiť a pracovať, avšak ide o vyjadrenie do budúcnosti, nie do minulosti, pričom v minulosti, ako je zrejme z vyššie uvedeného, sa otec zdržiaval mimo S. minimálne rovnako často ako v S. a posledný rok nebol v S. takmer vôbec. Tvrdenie otca v návrhu, že sa chcel pôvodne vrátiť do S. 8.2.2023, avšak matka práve v ten deň pricestovala na Slovensko, sám otec vyvrátil vo svojej výpovedi na pojednávaní 5.6.2023, kde uviedol, že mal dohodu (od januára 2023), že ešte v dňoch 11.-12.2.2023, kedy bolo prvé kolo slovenskej ligy, mal byť na Slovensku a potom letieť do N.. Avšak pre ceny leteniek plánoval návrat medzi 13. - 19.2.2023. Matka predkladá SMS z 10.2.2023, keď jej otec píše, že v daný deň má tréning, pričom je to v deň, keď mal byť otec podľa vlastných slov už v S.. Otec však v návrhu nepravdivo tvrdil, že sa do N. nevrátil z dôvodu, že matka v daný deň prišla na Slovensko.

18. Maloleté dieťa nemôže mať obvyklý pobyt mimo miesta obvyklého pobytu rodičov, takže v situácii, kedy otec striedavo žije na Slovensku a v Š., otázka jeho obvyklého pobytu v Š. je minimálne sporná a matka má obvyklý pobyt na Slovensku, teda nie je možné, aby maloleté dieťa malo obvyklý pobyt v Š.. Maloletý sa momentálne nachádza na Slovensku takmer šesť mesiacov, pričom doma sa cíti byť na Slovensku a je plne zžitý so slovenským prostredím. Jeho materinským jazykom a jazykom, v ktorom preferuje komunikáciu, je slovenčina. Matka, ku ktorej je maloletý silno citovo viazaný, žije na Slovensku, rovnako ako ďalšia rodina maloletého. Maloletý je znova na Slovensku od 7.3.2023 zdravotne poistený. Jeho pediatričkou je O.. L. O., O., O.. Maloletý má na Slovensku svojich blízkych a kamarátov v G.L., D., O. V. R. Z. A. A.. Maloletý veľmi túži nastúpiť na Slovensku do ZŠ, resp. chcel nastúpiť do MŠ už v druhom polroku školského roka 2022/2023, avšak nemôže, lebo otec túto možnosť blokuje tak, že opakovane kontaktuje školské zariadenia, kam chce matka maloletého umiestniť s tým, že on s umiestnením maloletého do daného zariadenia nesúhlasí. Maloletý sa na Slovensku pravidelne stretáva s rovesníkmi, či už s kamarátmi alebo rodinou (bratrancami a sesternicami), po čom dlho túžil a v Š. takú možnosť nemal. Okrem toho bol maloletý štrnásť dní v detskom tábore, kde bol veľmi šťastný. Matka maloletému na jeho želanie zabezpečuje veľa možností na stretávanie sa s rovesníkmi, keďže v Š. mu spoločnosť rovesníkov veľmi chýbala.

19. Matka k vykonávaniu starostlivosti otcom o maloletého uviedla, že z vyjadrenia otca v konaní je zrejme, že počas trvania spoločnej domácnosti rodičov v S. svoje rodičovské práva a povinnosti k maloletému, najmä osobnú starostlivosť o maloletého, vykonával len v minimálnej miere. V tejto súvislosti uvádza, že častú neprítomnosť otca v domácnosti konštatoval aj súd v odôvodnení uznesenia v bode 25. Osobne sa mu venoval veľmi zriedka. Otec síce na začiatku konania tvrdil, že sa o maloletého pravidelne staral a vozil ho na školské a mimoškolské aktivity, ktoré údajne mal maloletý podľa tvrdenia otca často, avšak na otázku súdu na pojednávaní 5.6.2023 odpovedal, že sa snažil podieľať na vzdelávacom procese maloletého, ale sa nezúčastňoval na mimoškolských aktivitách maloletého s výnimkou toho, že si našiel čas a išiel sa pozrieť na zápas maloletého, čo sa stalo podľa jeho slov dvakrát za celý život (str. 8 zápisnice), pričom v skutočnosti mal maloletý tri zápasy a otec sa zúčastnil jedného zápasu. Otec si po otázke svojho právneho zástupcu spomenul, že bol s matkou a maloletým za posledný rok jedenkrát na turistike v lese v S., pričom tvrdí, že si nepamätá druhý výlet. Nie je pravdepodobné, aby si dospelý človek nepamätal, kde bol s maloletým dieťaťom na výlete, pokiaľ to malo byť v období menej ako rok späť, je pravdepodobnejšie, že taký výlet sa neuskutočnil.

20. Otec matke vyčítal aj situáciu, keď musel niekoľko dní maloletého vozíť počas prázdnin do tábora. Otec rovnako uviedol, že sa nezúčastnil ani rodičovského združenia v škole maloletého v S.. Otec sa niekedy maloletému nevenoval ani cez víkendy, pretože často chodieval na zápasy vodného póla iných mužstiev. Otec nemal s maloletým trpezlivosť, sťažoval sa, že je „prispatý“, je nešikovný (rozleje), podľa otca má „koncentráciu ako húpací mravček“, „nič ho nebaví“, „Gramblavy je ako hovado.“ Sedi na lavicke jak trulo.“ pričom v tom čase nemal maloletý ani X rokov. Otec odmietal s maloletým tráviť čas, pretože, ako sa vyjadril, „demotivuje ho to jeho skriekanie a ustavicne NECHCEM“, „on v kuse skrieka“, odmietol ho vziať k moru, lebo sa tam syn vraj bude len „hrabkať v piesku“ alebo „sedi tam jak hus“, „W. sedi jak tutmak“, matke sa otec sťažoval, že „uz mi lezie na nervy to jeho neustale revanie“, „Nic, nebavi ma to s nim“, „ja sa nebudem na neho pozerat ako blaci na ulici“

21. Z uvedeného je zrejmé, že otec je ochotný tráviť čas s maloletým iba keď sa mu to hodí a keď mu to vyhovuje, pričom sa nikdy nezaoberal tým, ako sa bude stretávať s maloletým, keď vezme prácu mimo S.. Otec je v osobnom kontakte s maloletým oveľa častejšie po tom, ako matka s maloletým prišli na Slovensko. Počas pobytu rodiny v S. otec matke opakovane vyčítal, že on musí všetko financovať, vyčítal jej, že po pôrode maloletého bola dva roky doma, hoci v skutočnosti matka pracovala pre klub O. a trval na tom, aby matka platila presne polovicu všetkých výdavkov. Neustále jej vyčítal, že ho využíva. Avšak keď sa matka zamestnala na cca. šesť hodín denne (pričom mohla pracovať aj z domu), otec jej to opätovne vyčítal, že si nepremyslela, kto sa bude starať o maloletého. Otec starostlivosť o maloletého opakovane odmietal, napríklad matke napísal, že si vezme mesiac dovolenky a nebude riešiť, kto bude s maloletým, alebo že si ho má matka vziať so sebou do práce. Vziať maloletého so sebou na turnaj odmietol, pričom teraz tvrdí, že by s tým nemal problém, ak by s ním bol v S. sám. Keď ho matka motivovala, aby bol s maloletým, reagoval podráždene.

22. Z vyjadrení otca v konaní je tiež zrejmé, že otec nemá záujem upraviť alebo obmedziť svoje pracovné aktivity ani v prípade, ak by dosiahol návrat maloletého do S.. Na otázky súdu, ako by sa staral o maloletého počas výkonu svojich pracovných povinností otec uviedol, že zabezpečí starostlivosť o maloletého prostredníctvom tretích osôb, pričom sa však nejedná o ojedinelé prípady, ale prakticky o každodennú starostlivosť. Otec má počas pracovných dní tréningy, pričom tieto má aj v neskorých večerných hodinách, kedy maloletý vzhľadom na svoj vek, nemôže ostať sám doma. V soboty a nedele máva otec zápasy, pričom podľa jeho vyjadrenia, niektoré budú v O. a na H., kedy má v pláne syna opätovne dať do starostlivosti inej osoby alebo ho vziať na zápas so sebou. Otec rovnako v konaní potvrdil (str. 10 zápisnice z pojednávania), že sa zmluvne zaviazal k účasti v medzinárodných súťažiach, je teda pravdepodobné, že otec bude musieť ísť aj mimo S. na zápas. Nie je pravdepodobné, že by maloleté dieťa mohlo počas zápasu sedieť s otcom na trénerskej lavičke, je skôr pravdepodobné, že by opätovne bolo v starostlivosti inej osoby. Otec až po opakovaných otázkach súdu pripustil, že by možno musel niektorú pracovnú ponuku odmietnuť, avšak aj k tomuto sa vyjadril veľmi vyhybavo a neisto. Otec tak de facto chce mať syna v S. k dispozícii, avšak nie je ochotný sa o neho osobne starať, a nie je ochotný kvôli maloletému obmedziť svoje pracovné aktivity. Tú najdôležitejšiu časť starostlivosti o maloletého, t.j. venovanie sa mu po príchode zo školy, prípravu do školy, ukladanie na nočný spánok a voľnočasové aktivity s maloletým počas víkendových dní by zabezpečovala iná osoba, nie rodič. Otec na pojednávaní uviedol, že večerné tréningy máva do 22.00 hod., avšak už neuviedol, že kým príde domov, trvá to ďalších cca. 45 min. V tejto súvislosti uvádza, že maloletý zaspáva medzi 21.00-22.00 hod. (počas pracovných dní školského roka vždy o 21.00 hod), čoho si je otec vedomý, pretože viackrát neumožnil matke s maloletým telefonovať po 21.00 hod. s odôvodnením, že maloletý už spí (o čom matka predkladá SMS komunikáciu medzi rodičmi). Otec by tak prichádzal z tréningov domov až v čase nočného spánku maloletého. Takáto starostlivosť maloletému neposkytne stabilitu a bezpečie výchovného prostredia, čo je v rozpore so záujmom maloletého.

23. Otec tak formálne disponuje právom podieľať sa na výchove maloletého dieťaťa, ale reálne toto právo začal využívať až po podaní návrhu na nariadenie návratu maloletého dieťaťa do S., dovtedy nechával takmer celú osobnú starostlivosť o maloletého na matku. Otec ani na pojednávaní vo veci 5.6.2023, teda takmer dva mesiace po podaní návrhu na nariadenie návratu maloletého, nemal reálne premyslené, ako by počas bežného pracovného dňa zabezpečil starostlivosť o maloletého, pretože aj k tomu sa vyjadroval neurčito, napríklad uviedol, že jeho matka sa na dôchodok plánuje presťahovať do S., spomenul krstného otca maloletého, s ktorým však jednak maloletý nemá takmer žiadny vzťah, jednak ide o veľmi pracovne vyťaženeho človeka, prípadne by otec vraj zabezpečil aupair, čiže opätovne pre maloletého cudziu osobu. V tejto súvislosti uviedla, že nie je pravdepodobné, že by sa matka otca

presťahovala do S. a otec o tom nepredložil žiadny dôkaz. Matka otca žije v N. a pomáha otcovej sestre, ktorá je osamelou matkou, s výchovou dieťaťa.

24. Pri rozhodovaní o navrátení dieťaťa do cudziny treba brať do úvahy aj situáciu, v ktorej sa maloleté dieťa v cudzine ocitne a preto treba nielen formálne aplikovať ustanovenia zákona, ale situáciu maloletého dieťaťa individuálne zvážiť. V prípade nariadenia návratu do S. maloletý možno bude mať zabezpečené základné biologické potreby, ako je bývanie, stravu a oblečenie, ale nebude mať zabezpečené citové potreby (bude odlúčený od matky a veľmi často aj od otca a budú sa pri ňom striedať rôzne osoby), sociálne potreby (nemá tam žiadnych kamarátov ani žiadnych rovesníkov, s ktorými by mohol popoludní tráviť čas, nemá žiadnu väzbu k školskému kolektívu) a ani vzdelávacie potreby (maloletý neovláda vyučovací jazyk, ktorý je v N.). Čo sa týka bývania, rodičia síce majú v N. spoločný byt, avšak tento je vo veľmi zlom stave, resp. bol v zlom stave už v čase, keď ho spoločne rodičia užívali. Otec odmietal dať aj vymaľovať byt a opraviť poškodené rozvody elektriny s argumentom, že on nebude platiť rekonštrukciu bytu na to, aby v ňom žila matka. Otec sa sám vyjadril, že byt je v katastrofálnom stave. Maloletý by tak síce bývanie v S. mal, avšak v nevyhovujúcich podmienkach.

25. K premiestneniu maloletého na Slovensko a k správaniu otca k matke počas spolužitia v S. uviedla, že otec síce tvrdí, že matke nedal súhlas s premiestnením na Slovensko a že nevedel o príchode matky na Slovensko, avšak v skutočnosti otec matku opakovane vyhadzoval z bytu a posielal na Slovensko po tom, ako sa zhoršil ich partnerský vzťah. Je zrejme, že otec opakovane vyzýval matku, aby odišla, pričom súhlasil aj s alternatívou, že matka s maloletým bude žiť na Slovensku a že syn bude na Slovensku navštevovať školu. Skutkové zistenie a predpoklad súdu, že matka sa má kam do S. vrátiť je rovnako nesprávne, pretože otec sa matke opakovane vyhrážal, že nebude riešiť spoluvlastníctvo bytu, čo vyvracia predpoklad súdu prvej inštancie, že matka má možnosť v N. spoločný byt predať, čo by jej malo pomôcť sa tam usadiť. Z vyjadrení otca je však zrejme, že otec nebude s matkou pri predaji spolupracovať.

26. Z predloženej komunikácie je tiež zrejme, že otec neustále, prakticky v každej správe matku osočil, vysmial sa jej, vyjadroval sa o nej vulgárne alebo ponižujúcim spôsobom. Zo správ je zrejme, že toto je bežný a dlhodobý spôsob, ako otec s matkou komunikuje, pretože nejde o krátku, jednorazovú komunikáciu napísanú napríklad po hádke. Skutočné množstvo takýchto správ od otca je oveľa väčšie a v prípade potreby matka ďalšie správy v konaní predloží. Takáto komunikácia otca voči matke vykazuje znaky domáceho násillia v jeho psychickej forme, resp. zodpovedá aj popisu skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej alebo zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona. Matka mala v S. dobrú priateľku, pani U., ktorej sa často zverovala s tým, ako sa k nej otec maloletého správa. Rovnako o správaní otca diskutovala s priateľkou I. W.. Z predložených čestných vyhlásení je zrejme, že matka sa snažila situáciu riešiť dávno predtým, ako prišla na Slovensko.

27. Skutočnosť, že matka nenahlásila správanie otca na políciu, jednak neznamena, že sa toto správanie nedialo a jednak takéto zhodnotenie situácie zo strany súdu je nepochopením zložitej situácie obe domáceho násillia. Podľa aktuálnych štatistík EÚ domáce násillie nahlási iba (podľa krajiny a závažnosti násillia) 14% - 30% obetí. Otec má výbušnú povahu (čo je zrejme z jeho správ zaslaných matke, ktoré pripája v prílohe) a jeho agresívne správanie voči nej sa zhoršilo najmä po tom, ako sa mu prestala vo všetkom prispôbovať a po tom, ako sa im narodil syn, ktorý si samozrejme vyžadoval neustálu pozornosť a zmeny v zabehnutom chode domácnosti rodičov. Otec býva navyše veľmi často nervózny, čo on aj opakovane priznal, dokonca sa vyjadril v tom duchu, že by nebolo dobré, aby s ním bol syn osamote. Otec však svoj psychický stav neriešil. Za daných okolností nemožno od matky požadovať, aby súhlasila s de facto odovzdaním maloletého do starostlivosti otca alebo aby s otcom žila v spoločnej domácnosti v prípade návratu do S..

28. Matka síce nemala od otca písomný súhlas, aby prišla na Slovensko konkrétne v deň 8.2.2023, z vyjadrení otca však mala matka za to, že otec s premiestnením maloletého na Slovensko vo všeobecnosti súhlasí, pretože to opakovane navrhoval. Žiadny právny predpis, ktorý upravuje otázku oprávneného či neoprávneného premiestnenia maloletého dieťaťa do inej krajiny nevyžaduje žiadnu formu ani žiadnu konkrétnu formuláciu slov pre takýto súhlas. Súhlas je možné dať aj konkludentne, konaním alebo je možné ho vyjadriť aj prostredníctvom správy. Matka je presvedčená, že jej takýto konkludentný súhlas otec dal, hoci sa tento súhlas neviazal na žiadny konkrétny dátum. Otec sa však vyjadril opakovane tak, aby matka odišla a opakovane hovoril, že synovi bude lepšie na Slovensku.

Nešlo teda o jednorazové vyjadrenie v afekte. Išlo o pomerne dlhú komunikáciu rodičov počas viacerých dní v júli 2022. Otec napokon vedel, že matka s maloletým pricestujú 8.2.2023, pretože s maloletým aj s matkou telefonoval deň predtým, pričom maloletému navrhol to, čo matke navrhoval opakovane a síce, aby s mamou prišli za ním na Slovensko a maloletý mu povedal, že pricestujú nasledujúci deň.

29. K zisťovaniu názoru maloletého v konaní matka uviedla, že súd síce v konaní zisťoval názor maloletého, avšak pre maloletého nevhodným spôsobom a následne súd na názor maloletého neprihliadol, a to ani čiastočne, v dôsledku čoho súdne konanie trpí inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ďalej citovala zákonné ustanovenia týkajúce sa zisťovania názoru dieťaťa a dodala, že aj rozhodovanie súdu v konaní o nariadenie návratu sa musí riadiť princípom najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, pričom súčasťou najlepšieho záujmu dieťaťa je aj zohľadnenie názoru maloletého dieťaťa. Názor dieťaťa má byť v konaní zistený, pokiaľ je maloleté dieťa ho schopné vyjadriť, čo je v posudzovanom prípade splnené. Zisťovanie názoru maloletého dieťaťa nemá byť len formálne, t.j. jeho zmyslom nemá byť splnenie procesnej požiadavky v konaní, ale v zmysle Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 má dieťa dostať skutočnú a účinnú príležitosť svoj názor vyjadriť. V danom prípade toto nebolo splnené. Názor maloletého Mestský súd G. (predtým Okresný súd G. I.) zisťoval v domácnosti matky (v rámci konania spis. zn. 19P/44/2023 o nariadenie neodkladného opatrenia), aj v domácnosti otca (v rámci konania spis. zn. 12P/41/2023 o nariadenie návratu maloletého). V domácnosti matky maloletý podľa správy ÚPSVaR G. z 18.4.2023 pôsobil kľudným a spokojným dojmom, bol spontánny a komunikatívny a vyjadril sa tak, že chce zostať s mamkou na Slovensku. V domácnosti otca, podľa správy ÚPSVaR z 16.5.2023 odpovedal zamyslene s tým, že mamka nebude súhlasiť a mamka tam nechce ísť, preto bude on tam, kde bude mamka. Maloletý sa tak v oboch prípadoch nepochybne vyjadril zhodne v tom, že chce zostať s mamou, avšak pri vyjadrení názoru v domácnosti matky bol pokojný a komunikatívny, kým zo správy ÚPSVaR z 16.5.2023 vyplýva, že v domácnosti otca nebol úplne uvoľnený a pravdepodobne nechcel o niektorých veciach hovoriť (napr. nechcel hovoriť v prítomnosti otca o matke). Správanie maloletého v domácnosti otca, najmä vyhýbanie sa hovoru o matke naznačuje, že u maloletého je zo strany otca vyvolávaný konflikt lojality. Je pochopiteľné, že maloleté dieťa sa v domácnosti otca, kde mohlo mať obavy, že jeho vyjadrenia neostanú dôverné a neodpočuté otcom, interpretovalo svoju túžbu zostať na Slovensku tak, že chce predovšetkým zostať s matkou.

30. Súd v odôvodnení svojho uznesenia vôbec nespomína fakt, že názor maloletého zisťovali dvakrát (a to aj 18.4.2023 v konaní sp. zn. 19P/44/2023) napriek tomu, že súd mal o tomto konaní vedomosť (je spomenuté v bode 3. odôvodnenia, kde sa súd vyjadruje k zisťovaniu názoru maloletého). Súd sa však nijako nevyjadril k existencii správy obsahujúcej názor maloletého z 18.4.2023, resp. odignoroval ju ako neexistujúcu, čím súd porušil svoju povinnosť zisťovať skutočný stav veci v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku, teda aj v konaní o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do cudziny. Vzhľadom na skutočnosť, že zistenie a prihliadnutie na názor maloletého dieťaťa je jedným zo základných princípov konaní, ktoré sa dieťaťa týkajú a vzhľadom na skutočnosť, že súd mal danú správu k dispozícii pred rozhodnutím vo veci, má matka za to, že súd mal v záujme zistenia skutočného stavu veci správu ÚPSVaR z 18.4.2023 ako dôkaz vykonať. Vykonanie tejto správy ako dôkazu mohol súd urobiť aj keby to žiadna zo strán nenavrhol, keďže ide o konanie starostlivosti súdu o maloleté dieťa. Vykonanie tejto správy je o to dôležitejšie, že vyjadrenie názoru maloletého v správach z 18.4.2023 a 16.5.2023 sa čiastočne líši, resp. maloletý sa správval pri zisťovaní jeho názoru inak v domácnosti otca ako v domácnosti matky a v konaní starostlivosti súdu o maloleté dieťa je dôležitý názor maloletého dieťaťa riadne ustáliť. Napriek tomu, že súd v bode 3. odôvodnenia napokon konštatoval, že názor maloletého nebude brať do úvahy, lebo maloletého považuje za dieťa útleho veku šesť a pol roka, zjavne považoval vyjadrenia maloletého vyslovené v domácnosti otca za dôležité, keďže časť z nich vo svojom odôvodnení podčiarkol. Vyjadrenia maloletého však súd interpretoval nesprávne. Napríklad veta maloletého: „u ocka je veľmi dobre, chodia každý deň do bazéna, on sa tam zvykne hrať alebo plávať“, neznamena, že toto vyjadrenie maloletého sa vzťahuje k S., ale ide o popis situácie na Slovensku. Maloletý je dieťa mladšieho školského veku (nie útleho veku, ako uvádza súd) a pochopiteľne popisoval pre neho aktuálnu situáciu, nie minulosť. Keďže maloletý sa na Slovensku stretáva s otcom pravidelne a často, chodievajú spolu aj do bazéna. V tejto súvislosti matka poukazuje na ďalšie vyjadrenie maloletého v správe zo 16.5.2023, kde maloletý spomína, že mu chýba najlepší kamarát F., ktorý sa však presťahoval do N., takže maloletý v S. nemá žiadneho kamaráta.

31. Matka rovnako nesúhlasí so záverom súdu, že maloletý je dieťaťom útleho veku a jeho stupeň rozumovej a vôľovej vyspelosti neumožňuje objektívne vnímanie a hodnotenie vzniknutého stavu.

Objektívne vnímanie a hodnotenie vzniknutého stavu je v danej veci irelevantné. Úlohou maloletého nie je objektívne posúdenie veci, to je úloha súdu, prípadne odborníka vo veci. Maloletý mal vyjadriť názor, ktorý sám o sebe je samozrejme subjektívny, názor nemôže byť objektívny. Ak by podmienkou na zohľadnenie názoru maloletého dieťaťa mala byť schopnosť objektívne posúdiť (svoju) situáciu, potom by v žiadnom konaní nemohol brať súd názor dieťaťa do úvahy. Je samozrejmé, že maloleté dieťa vyslovuje pri formulácii svojho názoru svoje želanie a svoju predstavu o svojom živote. Požiadavku na schopnosť objektívne zhodnotiť situáciu, nevyžaduje ani Haagsky dohovor, ktorý výslovne uvádza, že dieťa má byť vypočuté, ak je schopné svoj názor sformulovať. Maloletý sa v danom prípade vyjadril jednoznačne, že chce ostať s matkou (čiže svoj názor sformuloval dostatočne určito), čo súd aj konštatoval, keď v bode 26. odôvodnenia uvádza, že vyjadrenia maloletého naznačujú, že matka je jeho primárnou vzťahovou osobou. S poukazom na uvedené navrhuje, aby názor maloletého dieťaťa bol zistený opätovne tak, aby jeho zisťovanie bolo urobené v súlade s právom dieťaťa poskytnúť mu skutočnú a účinnú príležitosť svoj názor vyjadriť. Matka preto navrhuje, aby názor maloletého dieťaťa zistil odborník z detskej psychológie, t.j. súdom určený psychológ alebo v rámci znaleckého dokazovania z odboru detskej psychológie s tým, že maloletému umožnia vyjadriť sa najprv spontánne a až následne mu budú klásť cielené otázky na doplnenie.

32. Matka má za to, že ÚPSVaR názor dieťaťa nezisťoval správne, keďže oba rozhovory s maloletým viedla tá istá kolízna opatrovníčka, O.. G., ktorá sa vôbec nepozastavila nad tým, že maloletý sa v časovom rozmedzí cca. jedného mesiaca vyjadril inak v domácnosti matky a inak v domácnosti otca. Z obsahu správ ÚPSVaR vyplýva, že v domácnosti otca kolízna opatrovníčka maloletému kládla viac otázok, navyše nie je zrejmé, či sa maloletý vyjadroval spontánne (napríklad o škole, kamarátoch a meste N.) alebo mu kládla sugestívne otázky, napríklad, či mu niekto zo Š. nechýba.

33. K hrozacej ujme v prípade návratu maloletého do S. uviedla, že podľa článku 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí: „Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.“ ESLP v rozsudku č. 27853/09 z 26.11.2013 vo veci X v. Lotyšsko, najskôr vo všeobecnosti konštatoval, že Dohovor a Haagsky dohovor musia byť interpretované v súlade a bez vzájomného konfliktu, pričom rozhodujúci je najlepší záujem dieťaťa. V predmetnej veci rozhodol, že lotyšské súdy nedodrжали procesné požiadavky čl. 8 Dohovoru z dôvodu, že odmietli posúdiť tvrdenie o „vážnej ujme“, ktorá dieťaťu hrozila v prípade nariadenia návratu do Austrálie. Zdôraznil, že vnútroštátne súdy sú povinné náležite preskúmať celú rodinnú situáciu vrátane tvrdení o „vážnej ujme“, ktorá by dieťaťu v prípade návratu hrozila, a toto preskúmanie musia vnútroštátne súdy aj náležite odôvodniť vo svojich rozhodnutiach. V danom prípade ESLP videl závažné pochybenie vnútroštátnych súdov v tom, že tieto odmietli vykonať dokazovanie navrhnuté matkou (znalecké dokazovanie z odboru detskej psychológie) napriek tomu, že v psychologických správach predložených matkou v konaní bolo naznačené, že odlúčenie dieťaťa od matky môže u dieťaťa vyvolať psychickú traumu. Túto argumentáciu prevzal ako relevantnú aj Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v náleze sp. zn. IV.ÚS 100/2014 z 23. mája 2014 alebo v uznesení spis. zn. II.ÚS 294/2015 z 30. apríla 2015.

34. Podľa uznesenia Ústavného súdu SR z 2.7.2019, sp. zn. I.ÚS 298/2018: „Návrat dieťaťa nemá byť v prípadoch, keď je Haagsky dohovor aplikovateľný, nariadený automaticky alebo mechanicky a najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade a závisí od škály individuálnych okolností, konkrétne od veku a stupňa vospelosti, prítomnosti alebo absencie rodičov, okolia a skúseností. Z procesného hľadiska majú príslušné orgány konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickkej a pod. povahy. V návratovom konaní sa teda vyžaduje preskúmanie najlepšieho záujmu dieťaťa v širšom kontexte ako len vo vzťahu k posúdeniu, či nie sú dané okolnosti podľa čl. 13, resp. čl. 20 Haagskeho dohovoru, teda výnimky z povinnosti nariadiť návrat.“

35. V zmysle platnej judikatúry ESLP je nutné vziať do úvahy najlepší záujem maloletého v súčasnej dobe (t. j. v čase rozhodovania súdu) skôr, než v čase únosu alebo doby požadovaného návratu. Ústavný

súd konštatoval porušenie práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že rozhodnutie všeobecného súdu je odôvodnené nedostatočne a zmätočne v tej časti, pokiaľ ide o jeho závery, že v danej veci nie je možné aplikovať výnimku z čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru. Všeobecné súdy sa totiž nezaoberali detailnejšie tou rozhodujúcou skutočnosťou, či návrat maloletého sťažovateľa do krajiny obvyklého pobytu by (ne)predstavoval pre dieťa nebezpečenstvo vzniku vážnej ujmy, a či bude naozaj v jeho najlepšom záujme návrat do výlučného rodinného prostredia otca spolu so sťažovateľkou, keďže vzťahy medzi nimi boli už nezmieriteľné.“ Ide o právny názor vyslovený v rozsudku ESLP č. 41615/07 vo veci Neulinger v. Švajčiarsko z 6.7.2010, kde ESLP rovnako uviedol, že: „návrat dieťaťa nemá byť v prípadoch, keď je Haagsky dohovor aplikovateľný, nariadený automaticky alebo mechanicky a najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade a závisí od škály individuálnych okolností, konkrétne od veku a stupňa vyspelosti, prítomnosti alebo absencie rodičov, okolia a skúseností. Z procesného hľadiska má národný orgán konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickej a pod. povahy“ (rozsudok ESLP č. 41615/07, Neulinger a Shuruk v. Švajčiarsko zo 6.7.2010).

36. Ako je uvedené vyššie, maloletý chce ostať s matkou, ktorá je jeho primárnou vzťahovou osobou bez ohľadu na to, v ktorej krajine to bude (ako konštatoval súd), resp. správne je, že maloletý chce ostať na Slovensku (ako sa vyjadril maloletý na pohovore s kolíznou opatrovníčkou 18.4.2023). Konštatovanie súdu, že matke nič nebráni v tom, aby sa vrátila do S., lebo tam má nehnuteľnosť, do ktorej sa môže vrátiť alebo ju speňažiť a rovnaké konštatovanie, že maloletý sa má vrátiť domov, do svojej detskej izby, je nesprávne a aj si čiastočne odporujúce. Matka samozrejme nemôže nehnuteľnosť v S. speňažiť, lebo na to by potrebovala spoluprácu otca, keďže rodičia maloletého sú spoluvlastníci nehnuteľnosti. Ak by rodičia maloletého nehnuteľnosť predali, maloletý by sa nemohol vrátiť so svojej izby. Možnosť znovu zdieľať spoločnú domácnosť s otcom, je pre matku neprijateľná a vzhľadom na skutočnosť, že otec sa voči nej dopúšťal domáceho násillia, aj matku ohrozujúca. Určite nie je v záujme maloletého dieťaťa, aby vyrastalo v prostredí, kde bude prítomné násillie (či už psychické alebo fyzické), alebo čo i len stres a napätie z toho, že rodičia dieťaťa, ktorí spolu netvorí pár a nechcú spolu žiť, sú k tomu nútení (teda minimálne matka by nútená bola).

37. Matka s maloletým W.om navštívila pedopsychiatrickú ambulanciu X. D. U.. A. S. G. s tým, že po vyšetrení maloletého ošetrujúca lekárka O.. F. konštatovala u maloletého diagnózu úzkosť z odlúčenia v detskom veku (F93.0) a inú reakciu na ťažký stres (F43.8). Úzkosť z odlúčenia v detskom veku nie je bežné prežívanie dieťaťa, ide o pomerne závažnú psychiatrickú diagnózu. Podľa Medzinárodnej klasifikácie chorôb 10, na základe ktorej prebieha na Slovensku diagnostika ochorení, diagnózu F93.0 možno indikovať „ak strach z odlúčenia predstavuje zdroj úzkosti a ak sa takáto úzkosť zjaví prvý raz v prvých rokoch detstva. Od normálnej úzkosti z odlúčenia sa odliší stupňom (vážnosťou), ktorý je štatisticky nezvyčajný (vrátane abnormálneho pretrvávania do vyššieho veku), a spojením s významne zhoršeným sociálnym fungovaním.“ Pedopsychiatricka maloletého vyšetruovala aj v neprítomnosti matky, pričom v správe o.i. konštatuje, že maloletý je počas vyšetrenia úzkostný, tenzný s miernym hyperkinetickým syndrómom (t.j. hyperaktivita a kolísanie pozornosti). Jeho kresba naznačuje, že ide o zranené, traumatizované dieťa. Pri teste začarovanej rodiny otca hodnotí ako toho, kto veľa kričí. Matka je pre maloletého osobou, na ktorú je silno citovo naviazaný, kamarátov má na Slovensku (ide o deti, s ktorými sa dlhodobo pozná), kde veľmi túži nastúpiť do školy. Otec maloletému pevnú väzbu neposkytuje, maloletý okrem plávania nevie pomenovať skoro žiadnu aktivitu, ktorú by robil s otcom. (Toto zistenie pedopsychiatricky korešponduje aj s vyjadrením maloletého pred kolíznou opatrovníčkou 16.5.2023, kde maloletý povedal, že otec v Š. veľa pracoval). Materinským a súčasne primárnym komunikatívnym jazykom maloletého je slovenčina a maloletý v slovenčine aj rozmýšľa.

38. Z vyššie uvedeného je zrejme, že odlúčenie od matky by maloletému spôsobilo závažnú psychickú ujmu. Odlúčenie dieťaťa od osoby, ku ktorej má primárnu vzťahovú väzbu, spôsobí závažný stres, vedúci k narušeniu psychického aj fyzického vývinu maloletého dieťaťa. Rešpektovanie vzťahovej väzby dieťaťa na rodiča je kľúčové pre schopnosť dieťaťa vytvárať si bezpečné a trvácne vzťahy v dospelosti. Necitlivý zásah do vzťahovej väzby dieťaťa na rodiča a odlúčenie dieťaťa od osoby, ku ktorej má vytvorenú primárnu vzťahovú väzbu vedie v detstve k zvláštnostiam v správaní a v dospelosti k psychickým a fyzickým poruchám (Brisch, K. H.: Poruchy vzťahovej väzby, Praha: Portál, 2011, str. 89). Vznik traumy z odlúčenia u maloletého W. teda nie je v rovine pravdepodobnosti, ale ide o preukázanú skutočnosť v konaní. Ďalšou traumou maloletého by bola zmena prostredia. Ako uviedla O.. F., maloletý potrebuje stabilné prostredie, treba, aby nastúpil čo najskôr do školy, pričom zo záveru správy je zrejme, že

sa má na mysli slovenské školské prostredie a okruh slovenských kamarátov a blízkych osôb, ktoré maloletý od detstva pozná. Ak by bol nariadený návrat maloletého do Š.A., je zrejme, že v Š. by sa o maloletého starali veľmi často, resp. denne, iné osoby ako otec. Nie je v záujme maloletého dieťaťa, aby v starostlivosti iných osôb čakalo na príchod otca, keď si otec na neho nájde čas a súčasne bolo odlúčené od matky, ktorá sa chce o maloletého každodenne osobne starať a má na to vytvorené všetky podmienky, ako sociálne, tak aj pracovné (matka pracuje prevažne z domu).

39. Rovnako nemožno od matky spravodlivo požadovať, aby zabezpečovala starostlivosť o maloletého v Š., t.j. aby zanechala celý svoj život na Slovensku, presťahovala sa do Š., hľadala si tam byť a zamestnanie preto, aby maloletý bol k dispozícii otcovi na niekoľko hodín do týždňa, keď sa nebude musieť venovať tréningu alebo cestovaniu s klubom, ktorý ho zamestnáva. Keďže maloletý od otca počul (sú takmer v každodennom telefonickom kontakte), že ho chce vziať do Š., maloletý sa začal posledné týždne vyhýbať kontaktu s otcom, hoci v mesiacoch po príchode na Slovensko s otcom trávil čas pravidelne a často. Matka kontaktu otca s maloletým nikdy nebránila; zo správ zo Š. je zrejme, že matka otca motivovala, aby s maloletým trávil čas a zo správy kolíznej opatrovníčky z 16.5.2023 je zrejme, že maloletý sa stretáva s otcom pravidelne v rozsahu de facto striedavej starostlivosti. Matka má za to, že jediným dôvodom, pre ktorý sa maloletý aktuálne otcovi vyhýba je skutočnosť, že sa obáva, že by ho otec mohol aj proti jeho vôli odniesť do Š.. Maloletý otcovi viackrát povedal, že chce ostať s matkou, avšak otec vôľu maloletého buď nerešpektuje alebo nedokáže želaniu syna porozumieť. Pre ilustráciu matka predkladá e-mail otca z 20.6.2023, v ktorom otec obviňuje matku, že klame, keď mu tvrdí, že syn s ním odmieta odísť, lebo podľa otca je rozdiel medzi tým, keď dieťa povie, že „nechcem s tebou byť“ a keď povie „neviem kedy s tebou chcem byť“. Z e-mailu otca je zrejme, že cituje vyjadrenie dieťaťa a že maloletý mu to povedal priamo, nejde o tvrdenia matky. Otec nie je schopný porozumieť skutočnosti, že maloletý syn sa cíti neprijemne, keď na neho otec nalieha a zvolil takúto menej priamu formu vyjadrenia, avšak je z nej zrejme, že maloletý k otcovi ísť momentálne nechce.

40. S poukazom na uvedené má matka za to, že návrh na nariadenie návratu maloletého do S. nie je dôvodný. Maloletý chce ostať s matkou a nechce sa vrátiť do Š.. Matka sa do Š. vrátiť nemôže, nemá tam zabezpečenú prácu, nemá úspory v takej výške, aby sa tam mohla usadiť a nemá kde bývať, keďže otec odmieta riešiť predaj bytu a odmieta matku aj z bytu vyplatiť a matka z dôvodu agresívneho správania voči nej má obavu žiť s otcom v spoločnej domácnosti. Š. nie je pre maloletého domovom, nemá tam žiadne sociálne väzby a z jeho rodiny sa v Š. zdržuje iba otec, pričom ani on nie je v Š. nepretržite, resp. väčšinu času, ale veľmi často odchádza tam, kde má práve pracovné povinnosti. Otec doposiaľ vykonával rodičovskú starostlivosť o maloleté len výnimočne, opakoval svoju neochotu venovať sa maloletému, otec nie je schopný na potreby maloletého empaticky reagovať, o maloletom sa vyjadruje veľmi kriticky. Obvyklý pobyt maloletého nie je v Š., ale na Slovensku, a to jednak z dôvodu, že ani jeden z rodičov nemá v skutočnosti obvyklý pobyt v Š.A. a jednak z dôvodu, že maloletý je na Slovensku už takmer šesť mesiacov. S poukazom na uvedené matka navrhuje, aby odvolací súd po vykonanom dokazovaní vydal uznesenie, ktorým zmení uznesenie Mestského súdu G. tak, že návrh otca na nariadenie návratu maloletého dieťaťa zamietne alebo alternatívne, súd uznesenie Mestského súdu G. zruší a vec vráti Mestskému súdu G. na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

41. K odvolaniu matka pripojila potvrdenie/certifikát o vylúčení maloletého zo školy; hodnotenie maloletého zo 16.12.2022, v ktorom sa uvádza, že maloletý v G. rozumie iba základné pojmy; potvrdenie o návšteve MŠ M. X, G. - Z. O., ktoré sa nachádza v súdnom spise; letenku z N. cez S. do G. z 22.7.2016; správu od hlavného trénera z júna 2022; tabuľku s rozpisom dátumov pobytu otca na Slovensku a v Š., ktorú predložil v konaní otec a ktorá sa nachádza v spise; správu s ponukou zaslanou otcovi ohľadom spolupráce so slovenskou reprezentáciou z júna 2022; rozpis aktivít otca v súvislosti so slovenskou reprezentáciou od 1.7.2022; komunikáciu rodičov z novembra a decembra 2022 ohľadom návratu otca do Š.; komunikáciu rodičov z júna 2022 pri pobyte otca mimo N.; screenshot z Facebooku Š. O. W. G.; správy rodičov z 10.2.2023; faktúry za pobyt maloletého v tábore v júli 2023; niekoľko fotografií maloletého s aktivitami s rodinou maloletého na Slovensku; komunikáciu rodičov o víkendových a pracovných aktivitách otca; vyjadrenia otca o maloletom; komunikáciu medzi rodičmi z roku 2021; komunikáciu rodičov ohľadom spánku maloletého; komunikáciu rodičov o potrebe rekonštruovať byt a otcova reakcia; správa otca s odmietaním predať byt, či vyplatiť matku z bytu; komunikáciu medzi rodičmi z mája 2021, novembra 2021 a z júla 2022; čestné vyhlásenie pani N.Á.; čestné vyhlásenie pani W.; správy rodičov ohľadom zhoršeného psychického stavu otca; správu ÚPSVaR G. z 18.4.2023 predložená ÚPSVaR v konaní 19P/44/2023; správu ÚPSVaR G. z 16.5.2023, ktorá sa nachádza v

súdnom spise; MKCH-10, V. kapitola, Duševné poruchy a poruchy správania, str. 263, správu O.. F. z vyšetrenia dňa 29.6.2023 (správa vyhotovená dňa 4.7.2023); e-mail otca maloletého z 20.6.2023.

42. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý zotrval na svojich doterajších vyjadreniach a odporučil, aby odvolací súd rozhodol v najlepšom záujme maloletého dieťaťa s prihliadnutím na všetky dostupné dôkazné prostriedky nachádzajúce sa v spisovej dokumentácii.

43. Otec vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že má za to, že v danom prípade nie je naplnený ani jeden z odvolacích dôvodov. Predmetné odvolanie je celé založené na skreslených a osočujúcich tvrdeniach matky, ktorá uvádza množstvo informácií, ktoré sa netýkajú merita veci a nie sú relevantné na posúdenie obvyklého pobytu maloletého a otázky, či sa má maloletý vrátiť do miesta obvyklého pobytu. Z uvedeného dôvodu zaujíma stanovisko iba k tým vyjadreniam, ktoré môžu byť dôležité pre rozhodnutie súdu.

44. K obvyklému pobytu maloletého uviedol, že v rámci popisu sociálnej a inštitucionálnej integrácie maloletého v Š. matka vyslovila, že dieťa tam nemá žiadneho dobrého kamaráta, s výnimkou jedného, a to F., ktorý sa však už odsťahoval, a teda nemá tam žiadnu inú vzťahovú osobu, ktorá by mu chýbala. Dieťa pritom v Š. malo množstvo kamarátov a to ako zo školy, tak aj z krúžkov, ktoré navštevovalo. Navyše má v Š. krstnú mamu a krstného otca, s ktorými má veľmi pekný vzťah. Je pritom úplne logické a bežné, že dieťa počas obdobia šiestich rokov ako rastie si vytvára väzby so svojimi rovesníkmi, ktoré matka teraz zámerne popiera. Dáva do pozornosti situácie, keď po príchode domov mu matka oznámila, že s dieťaťom majú program a idú sa hrať k jeho kamarátom. Je zaujímavé, že keď to matke vyhovovalo maloletý mal dobrých kamarátov a teraz naopak prezentuje, že dieťa v Š. nikoho nemá. Matka u dieťaťa pretrhla všetky väzby, ktoré si maloletý prirodzene vybudoval a nepodporuje ho ani vo vzťahu ku krstným rodičom. Dieťa úplne vylúčila zo školského kolektívu, separuje ho od jeho kamarátov a jeho rovesníkov, od detí, s ktorými mal maloletý veľmi pekný vzťah a to bez toho, aby vnímala ako sa dieťa cíti. Matka sama na pojednávaní 5.6.2023 vypovedala „Syn sa začleňoval, našiel si tam kamarátov, rozprával po S..“

45. Matka tvrdí, že mu nebráni v styku s dieťaťom, pravdou však je, že po vyhlásení napadnutého uznesenia mu úplne zamedzila kontakt s maloletým a účelovo, vedome a cielene pracuje na tom, aby ho od maloletého odlúčila. Keď s dieťaťom rozpráva, je nervózne, pričom matka prenecháva zodpovednosť za rozhodnutia na maloletom, ktorý sa bojí, že matku sklame a týmto spôsobom v ňom matka vyvoláva výčitky. Dieťa dlhšiu dobu systematicky a účelovo matka manipuluje a vstupuje mu svoje názory. Pretože situácia bola po vydaní uznesenia o navrátení dieťaťa do S. neúnosná, podal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom požiadal súd, aby upravil styk s maloletým, keďže matka mu ho neumožňuje a tým hrozí, že sa vzťahové väzby pretrhnú. Súd uznesením z 13.7.2023 pod sp. zn. 12P/41/2023 nariadil neodkladné opatrenie.

46. V ďalšom texte otec uvádza komunikáciu medzi ním a matkou, ktorá hovorí o neuskutočnenom stretnutí s maloletým napriek predchádzajúcej dohode rodičov. Má za to, že uvedené len svedčí o tom, že matka nie je dobrým vzorom pre dieťa. Rodič, ktorý dieťa nevedie k zachovaniu vzťahových väzieb a dokonca účelovo zamedzuje v budovaní si puta aj s otcom, obmedzuje jeho výchovný vplyv a nerešpektuje jeho úlohu otca, nemôže byť spoľahlivou a zodpovednou osobou pri starostlivosti o dieťa. V zmysle súdnej praxe je takéto konanie dôvodom na zmenu zverenia dieťaťa do starostlivosti druhého rodiča. Navrhuje, aby súd prihliadol aj na správanie sa matky, ktorá po vyhlásení uznesenia ho vedome a účelovo vytesňuje ako otca zo života dieťaťa, popiera väzby s jeho rovesníkmi a kamarátmi ako aj krstnými rodičmi. Toto konanie nie je v záujme maloletého. Matka porušuje práva dieťaťa a reálne hrozí, že ak by dieťa ostalo s matkou, táto by ho postupne úplne vymazala zo života dieťaťa.

47. Čo sa týka matkinho tvrdenia, že dieťa by po návrate opäť muselo chodiť do prvého ročníka, nie je to pravda. Osobne sa informoval o možnostiach, ako by dieťa pokračovalo v školskej dochádzke po svojom návrate a povedali mu, že deti v tomto veku neabsolvujú opäť prvý ročník, ale plynulo pokračujú vo výučbe. Ide o prvý ročník, nejedná sa o náročné učivo, takže maloletému vie venovať čas a pomôcť mu s učením. Katastrofálne scenáre, ktoré opisuje matka o tom ako dieťa nerozumie výučbe a o tom ako by neprosievalo sú iba účelovými a vymyslenými tvrdeniami. Deti sa v prvom ročníku učia hravou formou, čomu sa prispôsobuje aj komunikácia učiteľa so žiakom a nejedná sa o žiadnu výučbu, kde by dieťa neprosievalo, keďže deti sú hodnotené slovne. Dieťa podľa vyjadrení učiteľov číta

s porozumením, začína aplikovať individuálne čítanie, kolektívne stratégie čítania a prejavuje záujem o čítanie, rozumie krátkym a jednoduchým ústnym správam a začalo sa zúčastňovať každodenných komunikačných situácií rešpektujúc pravidlá interakcie, udržiava dobré vzťahy so spolužiakmi aj s dospelými, keď potrebuje pomoc, tak si ju opýta a prejavuje motiváciu k učeniu. Treba povedať aj to, že dbá o svoj osobný vzťah, ukladá si veci na miesto a rešpektuje vyučovací materiál. Poukazuje pritom aj na to, že v N. je obrovské množstvo cudzincov a to znamená, že učitelia síce vyučujú v G. (aj to nie stále a nie všade), ale medzi prestávkami sa rozprávajú v kastílcine a aj deti medzi sebou sa rozprávajú aj na vyučovaní aj mimo vyučovania po kastílsky. Podotýka, že maloletého vylúčili zo školy, pretože sa ani na konci ročníka nedostavil a už mu viac nemohli držať miesto. Maloletého odhlásila matka deň pred jeho odchodom na Slovensko, z čoho vyplýva, že odchod vopred plánovala deň pred jeho posledným zápasom a pôsobením vo vodnopólovom klube. W. však absolvoval celý ročník. Dieťa sa preukázateľne v S. sociálne, inštitucionálne integrovalo, má tam svojich kamarátov, s ktorými vyrastalo, s ktorými bolo v škole, na tréningu, deti známych, ktorí k nim chodili na návštevu, chodilo v S. do škôlky a do školy, kde po návrate môže chodiť opätovne.

48. Matka tvrdí, že obvyklý pobyt dieťaťa je závislý od obvyklého pobytu jeho rodičov. Takýto výklad by de facto právne umožnil jednému z rodičov, aby s dieťaťom vycestoval na územie iného štátu, kde rodič má napríklad rodinné väzby a tým založí obvyklý pobyt aj u maloletého dieťaťa. Druhý rodič, ktorý by tým prišiel o dieťa by tak nemal žiadnu šancu domáhať sa vrátenia dieťaťa. Založenie obvyklého pobytu dieťaťa obvyklým pobytom jedného z rodičov by tak presiahlo hranice pojmu „obvyklý pobyt“ v zmysle nariadenia a bolo by to aj v rozpore so systémom, efektivnosťou, ako aj účelom prípadného konania o návrat. Vzhľadom na systém Haagskeho dohovoru z roku 1980 a nariadenia, ak rodičia vykonávajú spoločne opatrovnícke právo, nemôže jeden z rodičov sám rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa. Oprávnenosť alebo neoprávnenosť premiestnenia či zadržavania sa posudzuje v závislosti od opatrovníckych práv priznaných podľa práva členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa pred jeho premiestnením alebo zadržaním. Matka ďalej poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Rakúska, ktorý rozhodol, že za obvyklý pobyt sa bude považovať doba pobytu dlhšia ako šesť mesiacov v inom štáte, a to i v prípade, že sa koná proti vôli osoby, ktorá má právo starostlivosti o dieťa, pričom sa vychádza zo skutkových zistení, že pre dieťa je taká krajina centrom jeho života. Matkou citované rozhodnutie vrátane uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13.4.2022, sp. zn. 15CoP/12/2022, nemá relevantný právny význam. V ďalšom texte otec cituje z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 736/2017.

49. Matka ďalej skresleným spôsobom popisuje ich spoločný život a ich rodinné pomery. Nebude sa podrobne vyjadrovať ku genéze ich vzťahu, pretože tieto skutočnosti nie sú pre súd podstatné. Rád by však uviedol na pravú mieru, prečo sa v čase, keď sa mal maloletý narodiť, vrátili na Slovensko. Matka v rámci svojho odvolania zámerne opomína uviesť, že spolu čakali prvé dieťa už v roku 2010, preto si v tom istom roku kúpili v Š. byt a chceli si tam založiť rodinu. Uvedené jednoznačne svedčí o tom, že s matkou po celý čas plánovali žiť v Š. a vychovávať tam aj dieťa. Prvé dieťa však neprežilo a matka preto mala s pôrodom v Š. spojené nešťastné spomienky. V čase, keď sa mal narodiť maloletý sa aj na podklade iných okolností s matkou dohodli, že dieťa porodí na Slovensku. Dopomohlo tomu aj to, že matka v Š. nemala nárok na materskú ako aj to, že on dostal prácu na Slovensku. Nikdy tu však neplánovali ostať žiť natrvalo, čo dokazuje aj to, že matka predala byt na Slovensku a po narodení maloletého sa vrátili do S., kde matka naliehala, aby začali s rekonštrukciou bytu, ktorý by mal byť už pre nich trvalým domovom. Pokladá za absolútne nevhodné, aby matka uvádzala, aká bola jeho vôľa a kde chcel zostať žiť. Pokiaľ by nechcel žiť natrvalo v S., určite by nebol inicioval súdne konanie o navrátenie maloletého do S.. Nie je pravda, že striedavo žije na Slovensku a v S.. Pracovné cesty v žiadnom prípade nemožno vnímať ako život v inej krajine. Matkino ponímanie situácie a jej výklad je aj v tomto smere absurdný.

50. Počas života v S. sa o maloletého staral, vychovával ho, zaujímal ho ako sa mu darí v škôlke, v škole, nosil ho na krúžky, trávil s ním voľný čas, učil ho športu a sama matka na pojednávaní uviedla, že je dobrým otcom. Teraz zrazu popisuje, že má psychické problémy, ktoré neriešil a sám sa mal vyjadriť, že by nebolo dobré, aby s ním bol syn osamote. Matka opäť skresľuje situáciu, ktorá bola úplne iná ako ju popisuje. V tom čase sa bál o svoje zdravie, pretože mal zdravotné problémy. Tým, že všetko spočívalo na jeho pleciah, cítil sa pod tlakom a matka mu nielenže nebola oporou, ale ešte mu svojím správaním priťažila. Bál sa preto, aby sa mu niečo nestalo, pretože bol vyčerpaný a starosť o maloletého bolo jediné prečo matke takúto správu napísal. Je očividné, že matka zámerne úplne neguje jeho starostlivosť o maloletého a prezentuje ho ako otca, ktorý sa o dieťa nestaral a nemal naňho čas,

k čomu predložila aj výpis správ. Ide však iba o časť ich komunikácie, ktorá účelovo znázorňuje krátky časový úsek, kedy kvôli pracovným povinnostiam nemohol byť s maloletým. Existuje však nesmierne veľa správ, kde naopak prezentoval, že by si rád s maloletým urobil program. Ako vyhlásil aj pred súdom prvej inštanície a opätovne opakuje, že v rámci svojej práce je maximálne flexibilný. Začína až od 11.00 hod., takže vie maloletého ráno prichystať a odniesť do školy. Následne pracuje do 13.00 až 14.00 hod. a pretože maloletý končí školu o 16.00 hod., vie ho z nej vyzdvihnúť, vziať ho domov, pripraviť sa s ním na druhý deň. Potom pracuje od 21.00 hod. do 22.00 hod., kedy vie dieťaťu zabezpečiť dozor a starostlivosť. Nevidí dôvod, pre ktorý by jeho pracovný rozvrh mal byť prekážkou v starostlivosti o maloletého. Iní rodičia, ktorí sa o dieťa starajú musia rovnako riešiť danú situáciu a zďaleka nemajú také možnosti, aké má on a mnohí musia zabezpečiť aj odvoz a dovoz dieťaťa do školy, pretože ich pracovná doba začína skoro ráno a končí až neskôr poobede. Ak by matka pracovala na plný úväzok, tiež by musela z časti zabezpečiť starostlivosť o dieťa prostredníctvom tretích osôb.

51. Matka sa mylí aj v tom, že dieťa by po návrate nemalo zabezpečené riadne podmienky na zdravý vývoj. Za účelom vyvrátenia jej tvrdení o „katastrofálnom stave bytu“ predkladá súdu dôkaz v podobe fotografií. Byt je štandardne vybavený, dieťa v ňom má vlastnú detskú izbu prispôbenú jeho potrebám. Dieťa sa tak vráti do bytu, ktorý pozná, kde vyrastalo a kde pozná okolie. Maloletý pokladá S. za svoje prirodzené prostredie. Vždy sa rád začlenil do kolektívu, či už v škôlke alebo škole, resp. na krúžkoch, čo svedčí o tom, že mu jazyk nerobí žiadny problém. Môže nastúpiť do školy k svojim kamarátom a spolužiakom, ktorých pozná. V S. má známych, ktorí tu stále bývajú a s ktorých deťmi sa maloletý kamarátil. Aj matkino vyjadrenie o tom, že jej vyčítal kto sa bude starať o maloletého, keď sa zamestnala na skrátenej úvazok, nie je pravdivé. Ako už v konaní opísal, matka v žiadnej práci dlho nevydržala. Keď začala pracovať, chvíľku ju práca bavila a potom v nej skončila s odôvodnením, že toto vlastne robiť ani nechcela a podobne. Všetky potreby financoval on a nebolo jednoduché mať finančnú zodpovednosť za chod domácnosti. Keď bola matka nezamestnaná opakovane sa mu vyhrážala, že sa s maloletým vráti naspäť na Slovensko, pretože jej to vyhovovalo. Nebrala pritom do úvahy, že sa zo všetkých síl snaží zabezpečiť potreby rodiny, ani to, že tým maloletého vytrhne z jeho prostredia.

52. Čo sa týka správ, v ktorých matke písal, aby ostala s maloletým na Slovensku dlhšie, bolo to len z dôvodu, že nechcel vyvolávať konflikty. Keď videl, že sa s matkou nedá racionálne argumentovať dospel do bodu, kedy jej začal prikyvovať, namiesto toho, aby sa s ňou hádal. V žiadnom prípade však nikdy nesúhlasil s tým, aby matka ostala s dieťaťom na Slovensku žiť natrvalo. Pokladá za absurdný výklad, že na podklade správ datovaných v roku 2022 mal vysloviť súhlas s tým, aby v roku 2023 ostala trvalo žiť na území SR. Matka opakovane prekrúca jeho vyjadrenia, napríklad aj vo vzťahu k tomu, že sa jej vyhrážal, že nebude riešiť spoluvlastníctvo k bytu, následkom čoho matka tvrdí, že sa nebude mať v S. kam vrátiť. Správa, ktorú matke napísal bola ešte v roku 2021, kedy boli úplne iné okolnosti. Je nemysliteľné, aby matka na správe z roku 2021 demonštrovala to, že ani v roku 2023 sa s ňou nebude ochotný dohodnúť. Matka predložila do konania aj čestné vyhlásenie pani N.. Toto vyhlásenie však nemôže byť poňaté ako jej svedecká výpoveď. Funkciou a účelom svedeckej výpovede je oboznámiť súd a účastníkov so skutočnosťami, ktoré svedok vnímal vlastnými zmyslami a tak vytvoriť podklad pre ustálenie skutkového stavu veci. Pani N. však popisuje iba okolnosti, ktoré jej reprodukovala matka a teda v žiadnom prípade nemajú objektívnu výpovednú hodnotu. Navyše rezolútne popiera skutočnosti uvádzané v čestnom vyhlásení, pretože sa nezakladajú na pravde. Do pozornosti súdu v tejto súvislosti dáva, že matka nikdy nepodala trestné oznámenie. Pokiaľ by sa skutočne správal spôsobom, ktorý pani N. opisuje, má za to, že matka by už dávno trestné oznámenie podala. Navyše svedkyňa syna W. vôbec nepozná, až na nejaké momenty, keď ho videla v G. vo veku troch rokov. Svedkyňa nepozná ani rodinnú situáciu, vôbec jej nie sú známe dôležité skutočnosti z ich života a vyhlásenie zachytáva iba vyjadrenia matky, ktoré jej porozprávala.

53. V otázke zisťovania názoru maloletého v konaní matka vyčíta súdu, že názor maloletého bol v konaní zisťovaný nevhodným spôsobom a následne naňho súd ani čiastočne neprihliadol. V prvom rade dáva otec do pozornosti, že v zmysle čl. 19 a čl. 20 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 nevyplýva súdu povinnosť pri rozhodovaní vziať názor dieťaťa do úvahy, ale len povinnosť súdu dieťa vypočuť. Nie je preto daná žiadna povinnosť súdu riadiť sa názorom maloletého dieťaťa, ktoré navyše v danom prípade vo veku šesť rokov je schopné vnímať iba prítomné okolnosti bez toho, aby si uvedomovalo následky do budúcnosti. Navyše dieťa permanentne matka straší, že ostane bez nej, že od nej bude navždy odlúčené a že ak odíde do S. matku už nikdy neuvidí. Dokazuje to aj vyjadrenie dieťaťa „mamka nebude súhlasiť a mamka tam nechce ísť, preto bude on tam,

kde bude mamka.“ Pokiaľ ide o posúdenie výsluchu maloletého, ktorý súd prvej inštancie vykonal prostredníctvom kolízneho opatrovníka pohovorom s maloletým, ten to vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť maloletého nemohol vyhodnotiť ako dôkaz nespochybniteľne právne významný pre svoje rozhodnutie. Želanie maloletého nemôže byť relevantným dôvodom na nenavrátanie maloletého do krajiny obvyklého pobytu. Do pozornosti dáva aj to, že od príchodu matky a maloletého na Slovensko mal s maloletým len obmedzený kontakt, matka ho postupne vymazáva zo života maloletého, preto aj zisťovaný názor bol pod matkiným vplyvom. Nie je dôvodná ani námietka matky, že súd nevykonal dôkaz, neoboznámil správu ÚPSVaR z 18.4.2023, vyhotovenú v konaní pod sp. zn. 19P/44/2023. Táto správa nemá pre súd dôležitú výpovednú hodnotu, keďže súd v tomto konaní opätovne zisťoval názor dieťaťa a preto nie je daný dôvod na to, aby vykonával dokazovanie vo vzťahu k staršej správe ÚPSVaR, ktorá navyše bola vypracovaná pre konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností. Musí tiež konštatovať, že maloletý je vo veku, kedy sa nevie sám rozhodovať, keď sa ho naposledy pýtal hoci len na to, akú pizzu jedol, nevedel odpovedať a musela mu našepkávať mama. Pre dieťa vo veku S. rokov je prirodzené, že chce ostať tam, kde sa môže hrať. Pokiaľ mu matka na Slovensku pripravuje program a snaží sa ho zapojiť do aktivít, dieťa môže pokojne povedať, že sa mu to páči a chce zostať na Slovensku. Naopak, ak by dieťaťu urobil program v S., opäť by povedalo, že chce zostať v S.. V tomto veku nemožno prihliadať na názor dieťaťa tak ako to prezentuje matka. Jej návrh na opätovné vypočutie maloletého pokladá za nedôvodný, neprimeraný a zbytočne stresujúci dieťa a to s poukazom na promptnosť konania o navrátenie maloletého do krajiny obvyklého pobytu. Apeluje na rešpektovanie nariadenia, ktoré ukladá súdu iba povinnosť maloletého vypočuť, čo súd aj vykonal.

54. K hroziacej ujme v prípade návratu maloletého do S. otec uviedol, že matka popisuje, že návratom maloletého do S. dieťaťu hrozí vážna ujma spočívajúca v úzkosti z odlúčenia v detskom veku. Za účelom verifikácie svojich tvrdení ako dôkaz predložila k odvolaniu lekársku správu O. F.. Predložená lekárska správa nemôže byť objektívnym dôkazom. Z uvedeného dôvodu podal sťažnosť na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Podotýka, že lekárka vyšetrila maloletého bez jeho vedomia a súhlasu. Pedopsychiatrické vyšetrenie nepredstavuje bežnú lekársku starostlivosť a ani neodkladnú starostlivosť, absolvovanie takéhoto vyšetrenia je podstatnou otázkou, o ktorej majú rodičia rozhodnúť spoločne v súlade s ust. § 35 Zákona o rodine. Lekárka aj napriek tomu, že z rozprávania matky mala vedomosť o ich nezhodách, dieťa vyšetrila a stanovila diagnostický záver iba na podklade skutočností uvedených matkou. Z obsahu správy je zrejmé, že dieťa bolo v strese a psychiatrické vyšetrenie rozhodne nebolo realizované v jeho prospech, ale výlučne za účelom vyprodukovania dôkazu. Obsah lekárskej správy jasne dokazuje, že správa je účelová, keďže aj v rámci epikrízy, kde by mal byť vecný popis priebehu ochorenia, sú vyjadrenia lekárky o tom, že treba rešpektovať želanie dieťaťa a že materinským jazykom dieťaťa je slovenčina. Má za to, že takéto subjektívne vyjadrenie lekára nemá byť súčasťou popisu priebehu ochorenia, nemá oporu vo vykonanom odbornom vyšetrení a lekár tak postupoval neprofesionálnym spôsobom. Na uvedenú správu preto nemožno prihliadať ako na dôkaz v tomto konaní.

55. Matka po tom ako dieťa vytrhla z jeho prirodzeného prostredia, ďalej vystavuje dieťa stresu a na dennej báze mu vstupuje, že keď odíde do S. už ju neuvidí. Je nemysliteľné, aby bolo dieťa v starostlivosti rodiča, ktorý sa uchýli k postupom s cieľom vymazať otca zo života dieťaťa. Matkin nátlak na dieťa je neakceptovateľný a nemal by byť ani súdom tolerovaný. Po vyhlásení uznesenia matka obmedzila jeho stretnutia s dieťaťom úplne. Počas prípadných telefonických rozhovorov je pri dieťati a dáva pozor na to čo povie. Toto nie je konanie matky, ktorá robí všetko v záujme dieťaťa. Naopak účelovo a vedome popiera právo dieťaťa na rodinný život v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v nadväznosti na právo na starostlivosť oboch rodičov zakotvené v článku 7 a 9 Dohovoru o právach dieťaťa. Do pozornosti dáva aj to, že matka zakladá dôvod na zmenu uznesenia súdu prvej inštancie na tom, že v dôsledku jeho realizácie dôjde k odlúčeniu matky od dieťaťa. Je pritom viac ako zaujímavé, že keď matka dieťa bez jeho súhlasu a vedomia premiestnila na územie Slovenska vôbec sa nezaoberala tým, či dieťa nebude trpieť odlúčením od otca a aká ujma na jeho právach tým hrozí. Ide opäť o prejav matky, ktorá od začiatku sleduje iba vlastné ciele.

56. Záverom sumarizuje, že matka bez toho aby sa na tom dohodli, bez toho aby s tým súhlasil, prišla s dieťaťom na Slovensko s úmyslom tu natrvalo zostať. Matku k tomu viedla jej neschopnosť zapojiť sa do sociálneho a pracovného systému v S., kedy k takmer každej práci sa stavala laxne a bez záujmu dosiahnuť nejaké ciele. Pred odchodom matky ako rodičia vykonávali starostlivosť o maloletého spoločne. On sa dieťaťu venoval, trávil s ním voľný čas, staral sa aby dieťa malo všetko

potrebné, podporoval ho v športe, viedol ho k zodpovednosti, chodil s ním na výlety, ku kamarátom, ku krstným rodičom, nosil ho na krúžky a podobne. Pretože nikdy nesúhlasil s tým, aby dieťa ostalo žiť na Slovensku, inicioval toto konanie, čo jasne svedčí o tom, že nikdy sa nedohodli na tom, že dieťa ostane žiť na Slovensku. K premiestneniu dieťaťa tak došlo neoprávnené. Keďže zásadné pre rozhodnutie súdu sú skutočnosti, ktoré existovali pred neoprávneným premiestnením dieťaťa, nezakladá obvyklý pobyt dieťaťa to, že je šesť mesiacov na Slovensku. Súd v konaní adekvátnym spôsobom vypočul dieťa, zväžil do akej miery je dieťa schopné vnímať situáciu a správne výsluch maloletého vyhodnotil. V rámci psychologických štúdií dieťa vo veku šiestich rokov je ovplyvniteľné a primárne reaguje na skutočnosti, ktoré aktuálne zažíva. Preto súd prvej inštancie správne vzal do úvahy aj ostatné dôkazy v konaní na podklade, ktorých rozhodol. Podľa Haagskeho dohovoru dieťa má byť iba vypočuté, čo súd prvej inštancie aj vykonal. Dieťaťu navrátením nehrozí žiadna ujma. Dieťa môže nastúpiť do školy a pokračovať v nej spolu so svojimi rovesníkmi (otec už podal prihlášku). Vráti sa do svojej izby, ktorú má riadne zariadenú a prispôbenú svojim potrebám.

57. Maloletý má v S. kamarátov, ktorých spoznal na krúžkoch a ktorých mal v škole, to že matka spomína iba kamaráta F.a neznamená, že dieťa nemalo aj iných rovesníkov, s ktorými si rozumelo. Skutočnosť, že matka sa odmieta vrátiť do S. spolu s dieťaťom nemôže byť dôvodom na to, aby súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a je neakceptovateľné, aby matka týmto argumentom zneužívala dieťa ako rukojemníka. Už len to, že matka u dieťaťa, o ktorom tvrdí, že je úzkostné, vstúpuje strach z odlúčenia, ktorým ho denno-denne živí je dôvodom na to, aby dieťa nebolo v starostlivosti matky, pretože táto si neplní svoje rodičovské povinnosti a porušuje práva dieťaťa zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa, ktoré opakovane zdôrazňuje aj Ústavný súd SR. On sa o maloletého staral v S. a vie sa oňho postarať aj teraz, v rámci práce je flexibilný, časová doba mu umožňuje byť s dieťaťom väčšinu času a preto neexistuje dôvod, pre ktorý by dieťa nemalo byť navrátené do S.. Zdôrazňuje, že Haagsky dohovor vychádza z domnienky, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu v najlepšom záujme dieťaťa. Na podklade vyššie uvedeného preto navrhuje, aby odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

58. V prílohe k vyjadreniu predložil preklad hodnotenia maloletého Š. učiteľmi; žiadosť o znovuprihlásenie do školy L. L.; rozhodnutie Mesta G. z 2.7.2023, ktorým Mesto G. ako druhostupňový správny orgán potvrdilo rozhodnutie riaditeľky školy o neprijatí maloletého na základné vzdelávanie v R. W. X S. G.; sťažnosť na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou; fotografie bytu v Š..

59. Matka v odvolacej replike uviedla že, synovi a otcovi v ich vzájomnom kontakte nebráni. Maloletý môže kedykoľvek otcovi zatelefonovať (mať s ním videohovor) a môže sa s ním stretnúť. Nebráni ani tomu, aby maloletý s otcom trávil čas v rovnakom rozsahu ako s ňou, preto ani nepodala odvolanie proti uzneseniu Mestského súdu G., ktorým súd dočasne určil styk otca s maloletým. Pravda však je, že maloletý sa s otcom stretávať nechce, avšak výlučne z dôvodu, že maloletý nechce odísť do S., chce ostať na Slovensku a bojí sa, že keď odíde s otcom, otec ho proti jeho vôli do S. vezme. Nie je pravda, že by mal maloletý v S. také bohaté sociálne a rovesnícke vzťahy, ako sa snaží vykresliť otec. Maloletého sa pýtali na to, akých mal kamarátov v S. a ako tam trávil čas a dokázal uviesť len jedného kamaráta, ktorý sa však zo S. odsťahoval. Ak by maloletý mal v S. aj iných kamarátov alebo iné blízke osoby mimo rodičov, je veľmi pravdepodobné, že by ich bol spomenul, keď sa ho na to poverená kolízna opatrovníčka priamo pýtala. Kamaráta F. spomínal pred kolíznou opatrovníčkou maloletý, nie ona. Otec sám vo svojom vyjadrení na predposlednej strane píše, že sa nedokázala začleniť do sociálneho prostredia v N. a keďže maloletý prevažnú časť času trávil s ňou a chodil všade s ňou, nie je možné, aby on bol v S. plne socializovaný a ona nie. Otec síce vo vyjadrení spomína, že maloletý mal mať v S. viacerých kamarátov, rovesníkov, avšak bližšie sa k tomu nevyjadruje, nespomína žiadne deti resp. žiadnu rodinu konkrétne. Ako je však zrejmé zo správ, ktoré k odvolaniu priložila, ona bola v S. zamestnaná, pracovala z domu, čo jej otec opakovane vyčítal. Maloletý nežil v S. šesť rokov, ale cca. tri roky, pričom značná časť pobytu maloletého v S. spadala do obdobia protipandemických opatrení, kedy možnosti stretávania sa boli minimálne resp. v istom období žiadne. Maloletý tak mal málo možností budovať si v S. sociálne väzby a rovesnícke vzťahy. S maloletým neodcestovali do S. po jeho narodení, ako nepravdivo uvádza otec, ale tri roky po jeho narodení, čo je značný rozdiel. Keďže maloletý nemal v S. kamarátske ani rodinné vzťahy (s výnimkou matky a otca), nedošlo k žiadnemu spretfňaniu, či narušeniu takýchto vzťahov maloletého. Ani vzťah s jeho krstným otcom nebol veľmi blízky. Ohľadom krstného otca maloletého sa už vyjadrila v odvolaní a na týchto tvrdeniach trvá. Taktiež sa vyjadrila k sociálnemu a rodinnému prostrediu

maloletého na Slovensku a na týchto tvrdeniach zotrúva. Otec síce vo svojom vyjadrení tvrdí, že sa vždy o maloletého staral a môže sa o neho starať osobne aj po navrátení maloletého do S., avšak ešte v konaní na súde prvej inštancie, na otázku súdu, ako zabezpečí starostlivosť o maloletého po jeho prípadnom navrátení viackrát povedal, že mu vypomôžu rôzne osoby, vtedy ešte netvrdil, že mu jeho pracovná doba umožňuje o syna sa postarať osobne (spomínal krstného otca maloletého a svoju matku). Aj v tomto vyjadrení otec uvádza, že bol kvôli pracovnej vyťaženej v horšom psychickom stave, avšak súčasne tvrdí, že dokáže byť vďaka práci flexibilný a pracuje len pár hodín za deň. Keďže otec nezmenil prácu, tieto tvrdenia otca si odporujú. K pracovnej dobe otca sa však vyjadřila v odvolaní a na týchto vyjadreniach zotrúva.

60. Maloletého nijako nemanipuluje a neodrádza ho od stretnutia s otcom, ale naopak, snaží sa ho presvedčiť. Maloletý však požaduje nejaký spoľahlivý sľub, že sa po skončení styku s otcom bude môcť vrátiť k nej, resp. že ostane na Slovensku, čo mu sľúbiť nemôže, to môže urobiť len otec. Z nahrávky z 26.8.2023 je zrejme, že maloletý sa necíti úplne uvoľnene pri komunikácii s otcom. Je z nej zrejme, že maloletému sa nechce s otcom telefonovať. Otec navyše maloletému vyčíta, že mu sľúbil, že mu zavolá, ale nespĺnil to, otec maloletému pripomína, že mu sľúbil zavolať, na čo maloletý reaguje, že hej ale „o 100 rokov“. Z vyjadrení maloletého je zrejme, že sa nechce s otcom stretnúť a nechce, aby pre neho otec v pondelok prišiel. Maloletý otcovi dokonca povedal, aby otec „zjedol seba“. Z nahrávky z 28.8.2023 je zrejme, že maloletý sa s otcom nechce stretnúť. Maloletý otcovi stále opakuje, že nechce ísť, ale otec sa syna ani raz nespýta, prečo, aký je dôvod, ale iba opakuje, aby syn odkázal matke, aby ho privedla dole (pred dom).

61. Stretávanie otca s maloletým prebiehalo bezproblémovo do okamihu, ako otec maloletému oznámil, že ho vezme do N.. Otec si je pritom vedomý skutočnosti, že maloletý sa do N. nechce vrátiť, lebo mu to maloletý sám niekoľkokrát povedal. Keď sa otec ozval, že si chce prevziať syna do starostlivosti v súlade s nariadeným neodkladným opatrením, teda 14.8.2023 v pondelok, maloletému povedala, že bude od pondelka s otcom a maloletého upokojovala, že mu s otcom bude dobre. Maloletý sa však veľmi bojí, že ho otec vezme do N. a nevráti sa už na Slovensko. Čo sa týka samotného priebehu odovzdávania 14.8.2023, chcela s maloletým vyjsť z bytu, keď otec napísal, že čaká dole, avšak akonáhle maloletý pochopil, čo sa deje, schoval sa pod stôl. Po celý čas s otcom komunikovala, aby vedel, čo sa deje, prosila ho, aby počkal, že robí čo môže, následne otca prosila, aby si s maloletým pohovoril. Otec chvíľu s maloletým aj telefonoval, avšak akonáhle mu syn povedal, že nechce ísť, otec zanaďoval a zložil synovi telefón. Následne otec napísal správu, že odchádza, na čo sa mu snažila niekoľkokrát dovolať, avšak otec nedvíhal telefón. Na to mu znova napísala s tým, že môže prísť na druhý deň. Skutočne sa snažila maloletého otcovi odovzdať. Otec sa však už v daný deň neozval. Napriek tomu, že otec neodpísal na jej návrh, aby prišiel nasledujúci deň (teda utorok, 15.8.2023 o 9.00 hod.), vyšla v stanovenom čase pred dom, či sa tam otec nenachádza, avšak otec neprišiel. Otec sa potom ozval až v piatok 18.8.2023 s tým, že si príde pre syna 28.8.2023. S otcom od začiatku otvorene komunikovala o dôvode, pre ktorý sa s ním maloletý bojí stretnúť.

62. V tejto súvislosti tiež uvádza, že po tom, ako maloletý odmietol ísť k otcovi na styk 14.8.2023, otec jej prostredníctvom svojej právnej zástupkyne zaslal výzvu, aby neodkladné opatrenie rešpektovala s tým, že otcovi vznikla v dôsledku nerealizácie jeho styku s maloletým finančná škoda, ktorej úhradu je otec pripravený od nej vymáhať. Je teda otáznne, či otcovi skutočne ide o stretnutie s maloletým.

63. Je pravda, že syn je nervózny, keď sa s ním otec rozpráva, ale je to v dôsledku spôsobu, akým s maloletým komunikuje otec. Z nahrávky z 26.8.2023 je zrejme, že otca sa dotklo vyjadrenie syna, že mu sľúbil, že zavolá „o 100 rokov“ a najmä sa ho dotklo, že sa syn smial, čo síce chápe, ale vzhľadom na situáciu mohol byť otec na syna menej prísny. Otec syna konfrontoval, vyčítal mu, že sa smeje a dosiahol len to, že syn sa zasekol a ďalej sa mu nechcelo telefonovať. Počas telefonátu z 28.8.2023 zas otec úplne ignoroval, čo syn hovorí a iba dookola opakoval tú istú vetu. Skutočnosť, že vyjadrenia syna, že nechce odísť do S., sú autentické, je zrejme aj zo toho, že syn sa takto vyjadřuje stále rovnako od začiatku, ako súd začal zisťovať jeho názor. Syn sa takto vyjadřil dvakrát aj v čase, keď sa s otcom stretával pravidelne a v rozsahu de facto zodpovedajúcim striedavej starostlivosti. Syn nezmenil názor a nezačal odmietať návrat do S. až po tom, ako sa prestal s otcom stretávať, odmietal ho od začiatku. Maloletého nestraší tým, že ak by sa vrátil do S., že by sa oni dvaja viac nevideli. Nikdy by synovi nedokázala tak ublížiť, aby mu niečo také povedala. Ten, kto syna ponižuje a vyjadřuje sa o ňom v negatívnom zmysle, je otec. Maloletý má Z. rokov, už nie je dieťaťom v útlom veku a dokáže sa vyjadřiť.

Z nahrávok, ktoré pripája v prílohe je zrejme, že maloletý sa dokáže súvisle vyjadrovať, ale niekedy na otázky otca odpovedať nechce, pretože otec ho pri rozhovoroch vypočúva, vyčíta mu, keď sa syn zasmeje, konfrontuje ho s tým, že niektoré vyjadrenia syna nedávajú zmysel (napríklad pri ostatnom telefonáte dňa 7.9.2023 otec niekoľko dlhých minút syna opakovane vypočúval, ako mohol hrať v daný deň futbal, keď bol na ihrisku sám). Je jasné, že syn sa po takomto rozhovore, ktorý by bol náročný aj pre dospelého človeka, cíti neisto a ostane zarazený.

64. Čo sa týka možnosti výučby maloletého v S. pridrižiava sa svojich vyjadrení v odvolaní. Skutočnosť, že maloletý rešpektuje pravidlá, stará sa o svoj vzhlad, ukladá si veci a rešpektuje organizáciu vyučovania nijako nespochybňuje to, že maloletý v škole učiteľom a spolužiakom nerozumie. Možno pre návštevu prvého ročníka postačovalo, že maloletý začal rozumieť krátkym a jednoduchým slovným správam, avšak s takouto minimálnou schopnosťou komunikácie v S. a G. nebude schopný si osvojovať učivo. Maloletý nemá ani schopnosť si prečítať v S. i G. jednoduchý krátky text, takže si len ťažko dokáže prečítať text z učebnice. S neznalosťou jazyka nebude schopný učivo pochopiť a naučiť sa ho zreprodukovať. To nie sú katastrofické scenáre, ale fakt. Ani dospelý človek by si nedokázal s neznalosťou jazyka osvojiť odborný text v danom jazyku. Vyjadrenia učiteľov, ktoré otec cituje, sú dosť protichodné, napríklad podľa otca sa učitelia vyjadrili tak, že maloletý číta s porozumením a súčasne, že maloletý začína aplikovať individuálne čítanie. Nerozumie, ako dieťa, ktoré len začína samo čítať (t.j. aplikuje individuálne čítanie), môže súčasne čítať s porozumením (čo si vyžaduje už rozvinutú schopnosť samostatného čítania). Navyše z vyjadrenia otca je zrejme, že učitelia vyučujú v inom jazyku (G.) ako komunikujú (G.), čo pre maloletého znamená nutnosť osvojiť si dva jazyky, ak by sa mal plnohodnotne začleniť do S. prostredia. Nie je pravda, že by niektorí učitelia nedodržiavali povinnosť vyučovať v G.. G. kultúra je v N. silno dodržiavajú a je povinnosťou inštitúcií, vrátane škôl, komunikovať a vyučovať v G.. Skutočnosť, že maloletého zo školy vylúčili až 12.6.2023 neznamena, že absolvoval celý ročník. Maloletý chodil do školy len do 7.2.2023, teda polovicu školského roka. Otec síce podal prihlášku maloletého do tej istej školy v N. (o ktorej som sa mimochodom dozvedela až z podania otca na súd), ale maloletého do tejto školy opätovne neprijali. Školský rok v S. začal v stredu 6.9.2023 a k tomu dňu maloletého do školy v N. neprijali, resp. neprijali ho na žiadnu školu v S. ani k dnešnému dňu.

65. Otcou citované rozhodnutie Ústavného súdu sp.zn. II. ÚS 736/2017 rieši inú situáciu, ako je situácia maloletého W.. V prípade W. neostal jeho otec žiť v S. a teda jeho premiestnením na Slovensko nezmarila možnosť otcovi podieľať sa na výchove syna, ale naopak priniesla syna na Slovensko, kde sa otec zdržiaval celé mesiace, pričom sa nevedel vyjadriť, ako dlho chce na Slovensku zostať, čo jednoznačne vyplýva z vyjadrení otca v správach, ktoré pripojila k odvolaniu. Je absurdné, aby maloleté dieťa v situácii, kedy jeho otec dobrovoľne žije na Slovensku a jeho matka sa chce k otcovi na Slovensku pripojiť, ostalo žiť v S.. Pokiaľ otec tvrdí, že bol od syna odlúčený, bolo to jeho rozhodnutie, keď prijal prácu na Slovensku s vedomím, že sa nebude môcť vracieť do S. a nebude tak v kontakte so synom. Otec sa na Slovensku z pracovných dôvodov v ostatnom období zdržiaval takmer nepretržite po dobu cca. jeden rok (hoci pravidelné pracovné povinnosti na Slovensku otcovi začínali v septembri 2023, z N. odišiel o cca. dva mesiace skôr), čo nie je možné nazvať pracovnou cestou, ale ide o dlhodobý pobyt. Otec sa pri svojom odchode zo S. na Slovensko a ani nasledujúce mesiace nesťažoval na to, že by s maloletým trávil málo času a nemal potrebu sa s maloletým pravidelne stretávať. Ako vyplýva z doteraz vykonaného dokazovania vo veci, otec máva pracovné aktivity v S. aj na Slovensku, pričom práca v S. nie je stabilná ani trvalá, čo je zrejme z toho, že otec napríklad v rokoch 2016-2019 a 2022-2023 pracoval na Slovensku a ona so synom boli na Slovensku s ním. Vzhľadom na vek syna, ten strávil väčšinu svojho života na Slovensku a nie v S.. Otec síce teraz chce žiť v S., ale nie je isté ako dlho. Je možné, že otec po skončení sezóny, teda cca. v júni 2024 znova zmení prácu a pôjde trénovať na Slovensko alebo do inej krajiny. Nie je dôvod, prečo by maloletý mal žiť v S., keď sa tam jeho otec po dobu života syna nezdržiava trvalo, ale sťahuje sa medzi Slovenskom a S.m. Má za to, že zo správ, ktoré predložila súdu, a ktoré pokrývajú niekoľkoročné obdobie spoluzitia rodičov, sú vyjadrenia otca jednoznačné. Otec tvrdí, že správy mala nejako zámerne vybrať, avšak sám nepredložil žiadne ďalšie komunikácie, ktoré by potvrdzovali jeho tvrdenie. Ona žiadnu zo správ nevytrhla z kontextu a súdu predložila správy na seba vzájomne nadväzujúce.

66. Tvrdenia o zlom stave bytu, sú tvrdeniami otca, ktoré otec teraz popiera. Faktom však je, že otec byt v N. odmieta rekonštruovať alebo jeho technický stav trochu zlepšiť, lebo má obavu, že by sa na ňom nejakým spôsobom obohatila, čo je zrejme zo správ, ktoré súdu predložila. Fotky, ktoré predložil otec v konaní, nie sú aktuálne, ide o dosť staré fotky. Veci, ktoré sú na fotografiách, sa v byte už dlho

nenachádzajú, napríklad posteľ, synove hračky, či biela komoda s farebnými úchytkami. Maloletému nie je za bytom v N., resp. za S.m smutno, ale naopak nechce sa tam vrátiť. Maloletý nechce chodiť do školy v N. ani tam nechce navštevovať krúžky. Maloletý nič z toho nespomína, hoci sa ho pre istotu opakovane pýta, či by sa predsa nechcel do S. vrátiť.

67. Otcovo tvrdenie, že maloletému jazyk nerobí žiadny problém vyvracajú samotné vyjadrenia učiteľov, ktorí v hodnotení syna napísali, že rozumie krátkym a jednoduchým ústnym správam, čo de facto znamená, že maloletý má problém s jazykom. Otec popiera jej vyjadrenia o tom, že sa s ňou nechce vypořadať ohľadom bytu, čo pre ňu znamená, že sa nemá kam vrátiť a tvrdí, že nie je dôvod, aby sa v roku 2023 nedohodli, ale žiadny návrh na možné vyriešenie tejto otázky neposlal a nenapísal ho ani do vyjadrenia. Rovnako sa otec nevyjadril k tomu, ako ju opakovane posielal žiť na Slovensko, vyjadril sa len k jednej správe, v ktorej súhlasil, aby ostala na Slovensku dlhšie.

68. Čo sa týka správania sa otca k nej a k synovi počas trvania spoločnej domácnosti, na týchto vyjadreniach trvá. Mnohé aspekty správania otca sú zrejmé aj zo správ, ktoré predložila v konaní. Tvrdenie, že dané správanie sa nedialo, lebo nepodala trestné oznámenie, je nesprávne a je aj nepochopením situácie obete násillia v akejkoľvek forme. Prípady násillia a týrania medzi blízkymi osobami sa nahlasujú na políciu len v minime prípadov.

69. K pobytu rodičov v Š. uviedla, že s otcom maloletého neplánovali trvalo žiť v Š. ani v roku XXXX, kedy sa im narodil prvý syn. Ich syn sa narodil síce v Š., ale vo T. XXXX a na druhý deň po pôrode zomrel. V tom čase nevlastnili v Š. žiadny byt a ani neplánovali byt kúpiť. Byt kúpili až v auguste 2010. Je jej skutočne ľúto, že otec takto vo svojom vyjadrení zneužil smrť ich prvorodeného syna a ešte túto skutočnosť dáva aj do súvislostí, ktoré nie sú pravdivé.

70. Nesúhlasí s tvrdením otca, že súd má povinnosť si dieťa len vypočúť, ale nie jeho názor zohľadniť. Povinnosť súdu v tejto veci nie je len formálna, a nie je ju možné považovať na splnenú len tým, že dá možnosť dieťaťu sa vyjadriť. Súd je povinný názor dieťaťa zohľadniť. Táto povinnosť súdu vyplýva o.i. aj z § 38 Civilného mimosporového poriadku, z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, bodu (39), čl. 21, čl. 26 nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (prepracované znenie).

71. K lekárskej správe od O.. F. uviedla, že z textu správy od pedopsychiatricky je zrejmé, že správa má niekoľko častí, pričom ako je uvedené na str. 2. maloletý bol vyšetrený aj v jej neprítomnosti, čo sama žiadala v záujme dosiahnutia objektivity záverov. Pedopsychiatricka v správe oddeľuje informácie, ktoré má od nej a tie, ktoré získala sama rozhovorom s maloletým a pozorovaním maloletého. Skutočnosť, že otec nedal súhlas na vyšetrenie maloletého nijako neznižuje objektívne závery a diagnostiku pedopsychiatricky. O nedostatku objektivity záverov pedopsychiatricky by bolo možné hovoriť iba vtedy, ak by bola správa vypracovaná iba na základe ústnych informácií len od jedného rodiča bez doplnenia vyšetrovacích metód alebo ak by vyšetrenie maloletého prebiehalo po celý čas v jej prítomnosti. Bez ohľadu na skutočnosť, že otec nedal k vyšetreniu súhlas, keďže súd v konaniach starostlivosti o maloleté deti je povinný zisťovať skutočný stav a teda posúdiť všetky relevantné dôkazy, ktoré má súd k dispozícii a súd má vždy postupovať v najlepšom záujme maloletého, má za to, že súd má pri rozhodnutí o návrhu matky vziať do úvahy aj správu pedopsychiatricky O.. H. F.. Informácia, že materinským jazykom maloletého je slovenčina, nie je subjektívny názor pedopsychiatricky, ale objektívny fakt. Materinský jazyk dieťaťa je jazyk, ktorým hovorí jeho matka, čo v prípade W., je slovenčina.

72. Ohradzuje sa proti opakovaným tvrdeniam otca, že sa ho snaží vymazať zo života dieťaťa. Ak by toto bolo jej cieľom, mohla pokojne s maloletým zostať v S. a otec by tak syna nevidel vyše roka. Ona však prišla so synom za otcom na Slovensko, a to aj na podnet a so súhlasom otca maloletého, pričom od prvého momentu bol syn s otcom v širokom kontakte, teda prakticky v striedavej starostlivosti. Otec argumentuje tým, že ju nezaujíma, že premiestnením maloletého na Slovensko syna odlúčila od otca, avšak otec opomenul, že práve premiestnením syna na Slovensko sa ich osobný, priamy kontakt po niekoľkých mesiacoch obnovil. Ak by otec rešpektoval názor maloletého, pracoval by na obnove dôvery medzi ním a synom a zaručil by sa synovi, že ho proti jeho vôli neodvezie do S.. Verí, že obnovenie širokého kontaktu medzi otcom a synom je stále možné, ona s tým súhlasí. S poukazom na uvedené trvá na svojom odvolacom návrhu.

73. V prílohe zaslala komunikáciu s otcom ohľadom jeho stretnutia s maloletým, ktoré sa malo realizovať od pondelka 14.8.2023 a zvukové nahrávky otca so synom z 26.8.2023 a 28.8.2023; printscreeny z telefonátov z matkinho telefónu alebo z telefónu matkinej matky (starej matky maloletého) s volaniami otcovi; e-mailovú komunikáciu rodičov z 14.8.2023 a 15.8.2023 a printscreen s odchádzajúcimi hovormi otcovi z matkinho telefónu zo dňa 14.8.2023; výzvu právnej zástupkyne otca z 23.8.2023; e-mailovú informáciu zo S.kolskej inšpekcie z 13.9.2023, z ktorej vyplýva, že maloletý nie je v Š.A. prijatý do žiadnej školy; úmrtný list prvorodeného syna a prvá strana kúpnej zmluvy k bytu v N.. V priebehu konania matka doplnila svoje podania o rozhodnutie Š. súdu prvej inštancie č. 18 v N. zo 16. júna 2023 o zamietnutí návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia; zvukovú nahrávku telefonátu medzi otcom a maloletým z 15.9.2023 a z konca septembra 2023; otec predložil potvrdenie o prijatí maloletého do školy v N., čestné vyhlásenia od osôb H. N. T. a M. O. V. A.; potvrdenie o pôsobení otca na pozícii S. H. S. N., komunikáciu medzi rodičmi.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

74. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle ust. § 34 CSP, v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP, preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, pričom dospel k záveru, že odvolanie matky je dôvodné.

75. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

76. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

77. Odvolací súd úvodom konštatuje, že napriek tomu, že súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, hoci mal na vec aplikovať nariadenie Rady (EÚ) č. 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí, použitie nesprávneho právneho predpisu nemalo taký zásadný vplyv na právne posúdenie veci, aby z tohto dôvodu odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

78. Podľa § 38 ods. 1 CMP, ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne.

79. Podľa § 123 ods. 1 CMP, v konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, súd rozhoduje, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletého.

80. Podľa článku 1 Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 119/2001 Z. z. Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ďalej aj „Haagsky dohovor“), cieľom tohto Dohovoru je a) zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnené premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované a b) zabezpečiť, aby opatrovnícke práva a práva styku podľa právneho poriadku jedného zmluvného štátu sa účinne dodržiavali v ostatných zmluvných štátoch.

81. Podľa článku 3 Haagskeho dohovoru, premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu, či zadržaniu. Opatrovnícke právo uvedené

v písm. a) možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu.

82. Podľa článku 5 Haagskeho dohovoru, „opatrovnícke právo“ zahŕňa práva týkajúce sa starostlivosti o osobu dieťaťa a najmä právo určiť miesto jeho pobytu. Rovnako pojem „opatrovnícke právo“ vymedzuje aj Nariadenie v článku 2 bode 9; a pojem „neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie“ v čl. 2 bode 11.

83. Podľa článku 13 Haagskeho dohovoru, bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala v osobnej starostlivosti v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo, že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory. Pri hodnotení okolností uvedených v tomto článku justičné a správne orgány vezmú do úvahy informácie o sociálnom prostredí dieťaťa, ktoré poskytol ústredný orgán alebo iný príslušný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

84. Podľa článku 3 bod 1. Dohovoru o právach dieťaťa (oznámenie č. 104/1991 Zb., ďalej aj „Dohovor o právach dieťaťa“), záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

85. Právna úprava Haagskeho dohovoru si kladie za cieľ zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré sú neoprávnené premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované, jej účelom je stanoviť pravidlá návratu detí v týchto prípadoch. Dohovorom sledovaný cieľ, bezodkladné navrátenie dieťaťa, posilňuje postavenie dieťaťa v konaní a jeho participačné práva. Táto právna úprava vychádza zo zásady, že nikto nesmie ťažiť zo svojho protiprávneho konania, preto svoje ustanovenia koncipuje na princípe predchádzania svojpomoci, resp. ochrany detí pred negatívnymi dôsledkami svojpomoci, ich aplikácia však nesmie byť mechanická, vždy treba vziať do úvahy hľadisko najlepšieho záujmu dieťaťa zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa a celkový kontext únieho práva i medzinárodného práva verejného, vrátane jeho ľudskoprávnej dimenzie. Preto je namieste, že Dohovor určuje aj pravidlá pre nevydanie dieťaťa, ktoré však musia byť interpretované reštriktívne. Účelom tohto osobitného konania je najprv určiť, či došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu dieťaťa a v kladnom prípade posúdiť, či je daný niektorý z dôvodov, pre ktoré možno návrat dieťaťa odmietnuť podľa osobitných predpisov.

86. Odvolací súd sa najprv zaoberá otázkou obvyklého pobytu dieťaťa a či došlo k jeho neoprávnenému premiestneniu. Pod miestom obvyklého pobytu dieťaťa na účely konania o jeho navrátení treba rozumieť, kde dieťa bývalo na základe zhodnej vôle rodičov (vykonávajúcich spoločne opatrovnícke právo) bezprostredne pred protiprávnym premiestnením alebo zadržaním. Podľa rozsudku Súdneho dvora vo veci C-523/07 treba vykladať pojem „obvyklý pobyt“ ako „miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte. Je na vnútroštátnom súde, aby určil kde má dieťa obvyklý pobyt, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu“ (porovnaj aj rozsudok Súdneho dvora vo veci C 497/10 PPU).

87. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že maloleté dieťa nemôže získať bydlisko, a teda ani obvyklý pobyt oddelene od tých, ktorí sa o neho starajú. Preto pri určovaní obvyklého pobytu maloletého dieťaťa je určujúcim faktorom obvyklý pobyt jeho rodičov. Ak sa rodičia dieťaťa presťahujú z jedného štátu do druhého s úmyslom tam trvale žiť, možno hovoriť o obvyklom pobyte dieťaťa, pretože obvyklý pobyt dieťaťa je závislý od obvyklého pobytu rodičov. Všeobecne síce platí, že obvyklý pobyt rodičov je rovnaký ako ich dieťaťa a žiadny z rodičov bez výslovného súhlasu druhého rodiča alebo rozhodnutia

súdu by tento pobyt nemal zmeniť, avšak pri určovaní, kde má dieťa obvyklý pobyt, a či môže dôjsť k jeho zmene, treba mať na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti prípadu.

88. Vychádzajúc z takto definovaného pojmu „obvyklý pobyt“ dieťaťa odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že obvyklým pobytom maloletého dieťaťa bezprostredne pred jeho premiestnením na územie Slovenskej republiky bolo S. ske kráľovstvo, hoci odvolací súd dodáva, že v priebehu konania sa stala spornou aj samotná dohoda rodičov o pobyte, keď na jednej strane otec tvrdil, že vôľa rodičov bola natrvalo sa usadiť v Š., kým podľa matky pobyt v Š. rodičia považovali iba za prechodné riešenie. Ak vezmeme do úvahy, že obaja rodičia sú slovenskými štátnymi občanmi a dieťa porovnateľnú dĺžku svojho života prežilo na Slovensku a väzby na slovenské prostredie sa nikdy neprerušili, aj vzhľadom na fakt, že všetky širšie rodinné väzby maloletého sú na Slovensku, je otázkou, či môžu popri sebe existovať súčasne viaceré obvyklé pobyty maloletého dieťaťa založené súhlasnou dohodou oboch rodičov. Ani kritérium začlenenia maloletého dieťaťa do S. spoločnosti nie je úplne bez pochyb, z vyjadrení Š. učiteľov vyplynulo, že dieťa rozumie jednoduchým vetám, čo je v rozpore s konštatovaním súdu, že dieťa jazyk ovláda na dostatočnej úrovni, rovnako je z okolností prípadu zrejmé, že rodinné a sociálne väzby maloletého na Slovensku sú prinajmenšom rovnako silné ako jeho rovesnícke väzby v Š., pričom rodinné väzby v Š. absentujú úplne, ak vezmeme do úvahy len pokrvné príbuzenstvo, a nie aj krstné rodičovstvo.

89. Právny záver o neoprávnenom premiestnení dieťaťa vyžaduje splnenie troch predpokladov, a to: a) existenciu opatrovnickeho práva, b) výkon opatrovnickeho práva v čase premiestnenia, a to buď spoločne alebo samostatne a c) porušenie opatrovnickeho práva. V tomto prípade je podmienka existencie opatrovnickeho práva rodičov splnená. Čo sa týka druhej podmienky matka spochybnila skutočný výkon opatrovnickeho práva zo strany otca, ktorý niekoľko mesiacov pred premiestnením dieťaťa bol pracovne na Slovensku a svoje opatrovnicke právo nevykonával, tu však treba vziať do úvahy, že otec sa presťahoval na Slovensko kvôli pracovnej zmluve, čím získaval prostriedky na výživu rodiny a hoci opatrovnicke právo fakticky nevykonával, bez ďalšieho to nemôže byť interpretované v jeho neprospech. Pri splnení tretej podmienky, či došlo k porušeniu opatrovnickeho práva, odvolací súd musí konštatovať, ak vychádzame z toho, že obvyklým pobytom maloletého dieťaťa pred premiestnením bolo Š. a otec poprel svoj súhlas s premiestnením maloletého na Slovensko, z tohto aspektu došlo k porušeniu jeho opatrovnickeho práva.

90. Napriek kumulatívne splneniu všetkých podmienok uvedených v čl. 3 Dohovoru, súd môže rozhodnúť o nenavrátaní dieťaťa, ak sa preukáže, že v prípade navrátenia dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu by dieťaťu hrozila fyzická alebo duševná ujma. Tá spočíva podľa pôvodného zámeru Dohovoru predovšetkým v nebezpečnej situácii v krajine obvyklého pobytu, teda v krajine je vojnový alebo obdobný stav, alebo by sa dieťa vracalo do podmienok, ktoré by mohli ohroziť jeho zdravotný alebo psychický stav. V poslednej dobe sú však čoraz viac zdôrazňované aj situácie, keď nevhodné podmienky pre pobyt dieťaťa vytvára aj samotný rodič, ktorý návrat dieťaťa do svojej starostlivosti požaduje, predovšetkým ide o situácie, kedy v rodine dochádzalo k domácej násilii a pod. Rovnako nie je možné rozhodnúť o navrátení dieťaťa, ak dieťa, ktorého rozumová a vôľová vyspelosť je na takej úrovni, že je schopné vytvoriť a prezentovať vlastný názor a je vhodné k jeho názoru prihliadnuť, so svojím návratom do krajiny svojho pôvodného obvyklého pobytu nesúhlasí.

91. Pri rešpektovaní zásady prihliadania na „najlepší záujem dieťaťa“ bolo povinnosťou súdu prvej inštancie preskúmať tvrdenie matky maloletého dieťaťa o možnosti vzniku psychickej ujmy a náležite to zohľadniť pri rozhodovaní a následne posúdiť adekvátnosť „primeraných opatrení na ochranu“ navrhnutých otcom. V posudzovanom prípade je potrebné čo najstarostlivejšie preskúmať skutočný stav a zohľadniť nielen kritérium obvyklého pobytu, ale aj sociálne pomery, najmä to, kto zabezpečuje výživu a výchovu dieťaťa, aké sú vzájomné citové väzby medzi dieťaťom a osobami, ktoré o neho zabezpečujú starostlivosť, prípadne vzťahy so širšou rodinou, vek dieťaťa a stupeň jeho vyspelosti, faktory psychologické povahy a pod. Hoci cieľom Haagskeho dohovoru je podľa čl. 1 zabezpečiť okamžitý návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnené premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo je v ňom zadržované, pretože to zodpovedá najlepšiemu záujmu dieťaťa, v ostatnom období sa v judikatúre ESLP vo veciach rodičovských únosov detí čoraz častejšie prejavuje názor, že „návrat dieťaťa nemá byť v prípadoch, keď je Haagsky dohovor aplikovateľný, nariadený automaticky alebo mechanicky a najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade.

92. S odvolaním na judikatúru ESLP, z procesného hľadiska má národný orgán konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickkej a pod. povahy“. Zásadnou otázkou je, či bola dodržaná spravodlivá rovnováha medzi súperiacimi záujmami dieťaťa, dvoch rodičov a verejného poriadku v rámci voľnej úvahy poskytnutej štátom v takýchto otázkach. Najlepší záujem dieťaťa je hlavným kritériom a s ohľadom na svoju povahu a závažnosť môže prevážiť nad záujmom rodičov (rozsudok ESLP č. 41615/07, Neulinger a Shuruk v. Švajčiarsko zo 6. júla 2010). Záujmy dieťaťa sú dvojaké: udržať si väzby so svojou rodinou, pokiaľ nie je preukázané, že je to nevhodné, a zároveň potreba sa rozvíjať v zdravom prostredí. Z pohľadu perspektívy osobného rozvoja bude závisieť od radu individuálnych okolností, najmä od veku a stupňa vyspelosti dieťaťa, prítomnosti či absencie rodičov v jeho živote a jeho prostredí a zážitkoch. Najlepší záujem dieťaťa (jeho blaho) treba posudzovať v každom jednotlivom prípade (rozsudok ESLP, č. 14737/09, vo veci Šneersona a Campanella v. Taliansko z 12. júla 2011). Uvedené naznačuje, že ESLP vyžaduje preskúmanie najlepšieho záujmu dieťaťa v širšom kontexte ako len vo vzťahu k posúdeniu, či nie sú dané okolnosti podľa čl. 13, resp. čl. 20 Haagskeho dohovoru, teda výnimky z povinnosti nariadiť návrat. Rozsah posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa a rozsah dokazovania, ktoré sú vyvoditeľné z aktuálnej judikatúry ESLP, nebol v konaní a rozhodovaní súdu prvej inštancie zohľadnený, súd nespĺnil požiadavku čo najdôslednejšieho zisťovania skutočného stavu a hoci vykonal dokazovanie, jeho výsledky nezohľadnil pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa v širšom kontexte.

93. Súd prvej inštancie dôkladne nevyhodnotil niektoré skutkové okolnosti danej veci. V odôvodnení napadnutého uznesenia síce uvádza, že „matke nič nebráni v tom, aby aj naďalej bola v jeho (synovej) bezprostrednej blízkosti, keďže matka v S. dlhodobo žila, ovláda jazyk, vlastní nehnuteľnosť (ktorú môže užívať alebo speňažiť) a dokáže sa zamestnať. Nehnuteľnosť spomínanú súdom prvej inštancie však matka nevlastní výlučne, spoluvlastníkom je otec maloletého, takže matka nemôže s touto nehnuteľnosťou ľubovoľne nakladať. Podľa jej tvrdení, v spoločnej domácnosti s otcom dieťaťa bola vystavená spolu so synom psychickému nátlaku, čo nakoniec aj bol jeden z hlavných dôvodov, prečo spoločnú domácnosť opustila a v tejto situácii od matky nemožno spravodlivo žiadať, aby obnovila spolužitie s otcom. Samotný súd prvej inštancie uznáva, že na konanie a rozhodnutie matky má vplyv aj otcov doterajší prístup k problémom v ich partnerskom vzťahu, takže jeho záver, že matke nič nebráni vrátiť sa, je neadekvátny konkrétnym skutkovým zisteniam. Otec sa k možnosti návratu matky do spoločnej domácnosti nikdy explicitne nevyjadril, vo vyjadrení uviedol, že jeho názor v roku 2023 je iný oproti roku 2022, ale bližšie nekonkretizoval, v čom táto zmena spočíva, či sa s matkou finančne vyrovná alebo jej zabezpečí bývanie v N. iným spôsobom. Z jeho vyjadrení vyplýva, že starostlivosť o syna v ich byte bude zabezpečovať sám alebo prostredníctvom tretích osôb, čiže záver súdu, že matka sa má kam vrátiť, nekorešponduje so zisteným skutočným stavom. Na rozdiel od súdu prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu bráni matke v návrate do S. to, že nemá vyriešenú bytovú otázku, nemá prácu a nemá dostatočné úspory, aby preklenula prechodné obdobie. Vyriešenie všetkých spomenutých problémov si vyžiada týždne, možno mesiace, počas ktorých by maloleté dieťa stratilo kontakt s matkou, o ktorej aj súd prvej inštancie konštatoval, že je pre dieťa primárnou vzťahovou osobou, čím by sa dieťa ocitlo v neznesiteľnej situácii a utrpelo psychickú ujmu a otec nepreukázal nijaké primerané opatrenia na eliminovanie tejto ujmy.

94. Treba mať na zreteli aj osobnú starostlivosť o dieťa vo veku sedem rokov a otec sám priznáva, že vzhľadom na povahu svojej práce, nemôže zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa vo večerných hodinách. Jeho argument, že ak by matka bola v podobnej situácii, takisto by musela zabezpečiť starostlivosť o dieťa tretími osobami, nemožno považovať za relevantný, vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti súd vždy musí zohľadniť reálne okolnosti a nemôže vychádzať z hypotetických situácií. Podľa názoru odvolacieho súdu, túto okolnosť súd prvej inštancie nevyhodnotil správne, keď vychádzal z toho, akú starostlivosť dieťaťu obaja rodičia poskytujú na Slovensku, kým možnosti rodičov v S. by boli diametrálne odlišné.

95. Z rodičovstva vyplývajú nielen práva, ale aj povinnosti. Dieťa sa vždy cíti najlepšie a najbezpečnejšie v tom prostredí, v ktorom sa nachádza jemu najbližšia osoba. Pokiaľ ide o matku a otca, je nepochybné, že v útlom veku, po narodení dieťaťa je najbližším rodinným prostredím dieťaťa to prostredie, v ktorom žije jeho matka. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že maloleté dieťa sa nachádza v jemu prirodzenom prostredí, v rodine matky a jej príbuzných, začlenil sa do sociálneho, zdravotného systému, a preto jeho vytrhnutie z tohto prostredia a nariadenie návratu maloletého dieťaťa do prostredia, ktoré by mu spôsobovalo jazykové bariéry, nemôže byť v prospech maloletého dieťaťa. To, že maloletý mal

obvyklý pobyt v S., neznamená automaticky, že ide o prostredie pre dieťa najvhodnejšie. Odlúčenie dieťaťa od matky po dlhšie časové obdobie nie je presvedčivé v tom, že nariadenie návratu dieťaťa do S. k jeho otcovi je tým najvhodnejším riešením pre dieťa.

96. Nakoniec považuje odvolací súd vyjadriť sa aj k právu dieťaťa na vyjadrenie svojho názoru, ktoré nie je obmedzené vekovou hranicou a tak, ako je dieťa chránené už od momentu počatia (nasciturus) a právo mu následne garantuje ochranu ako subjektu právnych vzťahov (ak sa narodí živé), tak pre nastavenie procesného rámca by mala byť významná skutočnosť, že maloletý je aj trojročné dieťa, ale aj mladý človek blízky veku dospelosti. Zjednodušene to možno vyjadriť tak, že relevancia aktívnej účasti na konaní rastie s vekom dieťaťa. Je nepochybné, že vývoj osobnosti je veľmi zložitý proces ovplyvnený rôznymi faktormi. Preto „zrelosť“ dieťaťa na vyjadrenie názoru treba posudzovať vo vzťahu k maloletému s ohľadom na jeho intelektuálnu zrelosť, ktorá závisí od jeho vzdelania, emocionálnu zrelosť, ktorá je bezprostredne spätá s vekom, a tiež spoločenskú zrelosť ako schopnosť vytvoriť si úsudok a predvídať veci a javy (z psychologického hľadiska sa táto napr. diferencuje medzi 6-8 rokom života dieťaťa), pričom spôsob zisťovania názoru treba prispôbiť práve veku a vyspelosti dieťaťa.

97. Súd je povinný na názor maloletého prihliadnúť, čo by malo mať reflexiu v odôvodnení súdneho rozhodnutia, a to následne otvára priestor na eventuálne podanie opravného prostriedku voči rozhodnutiu, ak súd tento postup nezachoval, resp. nesprávne vyhodnotil. Maloletý sa viackrát vyjadril, že chce zostať s matkou, pričom z jeho pohľadu je prítomnosť matky tým najdôležitejším aspektom, menej mu záleží na tom, či sa vráti do S. alebo zostane na Slovensku. Tento názor maloletého súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí nereflektoval dostatočne, z čoho následne vyplynulo, že nedostatočne vyhodnotil najlepší záujem maloletého dieťaťa a nevysporiadal sa s psychickou ujmom, ktorej by maloletý čelil, keby sa vrátil do S. bez matky. Doplnenie dokazovania znaleckým posudkom, navrhnuté matkou, odvolací súd nepovažoval za nevyhnutné, keďže vyhovel jej odvolacej námietke.

98. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. V súlade s týmto ustanovením odvolací súd o trovách konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal.

99. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).